

PARLAMENT DE CATALUNYA

**Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanovas**

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 12 de juny del 1934

SUMARI

S'obre la sessió a dos quarts de sis i cinc minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia.

Presentació a la Cambra del Projecte de Llei de Contractes de Conreu.

Discurs del senyor Conseller de Justícia i Dret, justificant la nova presentació del Projecte de Llei amb motiu del fall del Tribunal de Garanties Constitucionals.

Declaració de l'honorable senyor President de la Generalitat sobre l'abast polític del Projecte de Llei.

Intervenien en el debat els senyors Romeva, Xirau i Abadal.

L'honorable senyor President de la Generalitat respon a les manifestacions del senyor Abadal.

Intervencions dels senyors Ruiz i Ponseti, Simó i Bofarull i Torres, aquest darrer en nom de la Majoria.

Lectura d'una proposició incidental, signada pels senyors Espanya, Tauler, Farreres i Duran, Bilbeny, Fàbrega, Soler i Bru, Galés, Ruiz i Ponseti, Casanellas, Lloret, Canturri, Colldeforns, Ribas i Soberano, Magre, Simó, Torres, Battestini, Guinart i Irla, per tal que s'ordeni la impressió del text taquigràfic del discurs pronunciat per l'honorable President de la Generalitat i es trameti a tots els Municipis de Catalunya, i sigui fixat al tauler d'Edictes del Municipi corresponent i en els indrets més cèntrics de la població.

Es aprovada la proposició, fent constar la seva abstenció el senyor Abadal.

Passa el Projecte a dictamen de la Comissió de Conreus i es suspèn la sessió per menys d'un quart d'hora.

Represa la sessió a les vuit i tres minuts, sota la presidència de l'honorable senyor Casanovas, es dóna lectura del dictamen de la Comissió de Conreus.

Lectura i aprovació d'una proposició incidental, que signen els senyors Coromines, Tauler, Dalmau, Viadiu, Torres, Canturri, Ruiz i Ponseti, Magre, Irla, Farreres i Duran, Lloret, Colldeforns, Ibars, Ribes i Soberano, Soler i Bru, Casanelles i Bilbeny, demanant que, donades les circumstàncies excepcionals que concorren en el dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei llegit a la Cambra, es tingui per modificat l'art. 21 del Reglament en el sentit que permeti la discussió immediata de l'alludit Projecte i la seva votació definitiva.

Posada a discussió la totalitat, en la qual no hi pren part cap senyor Diputat, hom passa a la de l'articulat.

Són aprovats, sense discussió, els arts. 1.er al 13, ambdós inclusiu.

Després de sol·licitar el senyor Ruiz i Ponseti l'aprovació en bloc dels articles que manquen, cosa a la qual manifesta l'honorable Presidència de la Cambra que no pot accedir reglamentàriament, són aprovats successivament els restants articles de la Llei, fins el 87, que és el darrer.

En votació nominal, en la qual han pres part cinquanta-vuit senyors Diputats, amb vot favorable, és aprovada definitivament la Llei.

Ordre del dia per a la sessió de dimecres.

S'aixeca la sessió a un quart de nou de la vetlla.

S'obre la sessió a dos quarts i cinc minuts de sis de la tarda sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Entra a la Cambra, i passen a ocupar el banc roig, els honorables senyors President de la Generalitat i Consellers de Justícia i Dret, de Sanitat i Assistència Social i interí de Governació, de Finances, de Cultura, d'Economia i Agricultura i de Treball i Obres Públiques. *(En entrar el Govern, la Cambra, a peu dret, li ha tributat una llarga ovació.)*

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

Presentació del Projecte de Llei de Contractes de Conreu

El Sr. PRESIDENT: Hi ha un Decret de l'honorable senyor President de la Generalitat autoritzant la lectura d'un Projecte de Llei al senyor Conseller de Justícia i Dret. Dongui's compte del Decret.

(El senyor Secretari dona lectura al següent:)

«D E C R E T

Com a President de la Generalitat de Catalunya, a proposta del Conseller de Justícia i Dret, i d'acord amb el Consell,

He resolt:

Autoritzar el Conseller de Justícia i Dret per a presentar al Parlament un Projecte de Llei de Contractes de Conreu.

Barcelona, 12 de juny del 1934. — Lluís Companys.—El Conseller de Justícia i Dret, J. Lluhi.»

(El senyor Conseller de Justícia i Dret passa a ocupar la Tribuna de Consellers i llegeix el següent:)

PROJECTE DE LLEI DE CONTRACTES DE CONREU

CAPÍTOL I

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1.er Són objecte d'aquesta Llei els contractes de conreu i s'entenen compresos sota aquesta denominació els de rabassa morta, parceria, ma-

soveria, arrendament de terres i, en general, tots els actes i contractes, qualsevulga que sigui llur denominació, pels quals es cedeix onerosament l'aprofitament d'una finca rústica a persona diferent del propietari, sempre que sigui l'explotació de naturalesa agrícola.

Els contractes expressats no perden llur caràcter ni en el cas de concórrer amb l'objecte específic de conreu, prestacions de serveis, obligacions de representació, de cria de bestiar complementària de l'explotació. Queden exceptuats els contractes essencialment pecuaris, els quals seran objecte d'una Llei especial.

Article 2.^{on} Els contractes de conreu, àdhuc els existents en promulgar-se aquesta Llei, han de complir-se de conformitat a l'ús i a bona fe segons els pactes convinguts, sempre i quan no estiguin en contradicció amb els preceptes d'aquesta Llei, contra la qual no podrà prevaler pacte de cap mena.

Article 3.er És obligació natural derivada del contracte, la de conrear segons ús i costum de bon pagès tal com s'entén en la comarca.

El conreador no podrà arrendar ni tallar cap arbre sense previ acord amb el propietari. Mancant l'acord podrà recórrer davant la Comissió arbitral, la qual resoldrà en definitiva. S'exceptuen d'aquesta limitació els contractes previstos en l'art. 57 d'aquesta Llei.

Article 4.^{on} Seran nuls els pactes que en els contractes de conreu obliguen el conreador al pagament de la contribució territorial, dels tributs i taxes annexos i de les càrregues reals de la finca.

Article 5.^{on} En el contracte de masoveria, la casa o part de la casa que habitualment habiti i altres dependències ocupades pel masover, seran considerades com accessòries de la terra arrendada i aniran compreses dins el preu de l'arrendament.

L'ocupació de la casa i de les dependències expressades haurà de seguir la sort del contracte de conreu a què vinguin afectades.

El masover podrà servir-se de les eines del mas per al conreu de la terra.

No es podran fixar en els contractes de masoveria pagaments ni obligacions per adjutori, ni jornals especials de més a més ni lliurament d'especíes que no siguin a compte del preu contractat.

Article 6.^{on} El pagament del preu d'arrendament es farà segons els costums de cada comarca, però ni en els contractes existents ni en els que

es facin d'aquí endavant, es podrà convenir el pagament a l'avançada. Quan l'ús i costum de la comarca no sigui altrament, s'entendrà que l'arrendament s'ha de pagar per mitges anualitats vençudes.

Article 7.º Cap contracte de conreu no es podrà referir a una extensió de terres superior a la que requereixi, a més del treball del conreador, dels seus ascendents i descendents directes, germans o afillats de dret, el treball de jornalers en proporció superior a la de la quarta part de la feina, durant l'any agrícola.

Per excepció, quan el contracte es refereixi a terres de regadiu que siguin objecte de cultiu intens, el treball de jornalier podrà arribar a la tercera part de la feina necessària durant l'any agrícola.

Per a determinar, en cada cas, la quantitat de treball dels jornalers en les proporcions especificades en els paràgrafs anteriors, es tindrà en compte l'extensió de totes les terres que el conreador posseeixi en propietat o en mèrits d'altres contractes de conreu.

Article 8.º La Junta arbitral corresponent tindrà competència per a rebre les denúncies per incompliment del disposat en l'article anterior i procedir a la seva comprovació.

Les denúncies hauran d'ésser fetes per veïns de la localitat on radiqui la finca o finques objecte de la mateixa.

La Junta arbitral, un cop comprovat l'incompliment, estarà facultada per a arrendar, en nom del propietari i a favor del denunciante, la totalitat o el sobrant de la terra objecte de la denúncia. Cas que el denunciante, per qualsevol causa, no volgués ésser l'arrendatari, la Junta arbitral podrà exercir la facultat expressada a favor dels conreadors de la terra de la localitat per ordre de llur major necessitat o, en defecte d'aquest, a favor de les Cooperatives o Sindicats de producció agrícola de la mateixa població.

Article 9.º Els contractes de conreu hauran de formalitzar-se en document públic o en document privat, que s'estendrà per triplicat en els impresos ajustats al model que fixi el Conseller de Justícia i Dret.

Quan el contracte s'atorgui en document privat, un dels seus exemplars serà presentat al Registre de Contractes de Conreu que la Generalitat crearà amb l'obligació de lliurar-ne còpies degudament certificades, als interessats que les sollicitin.

CAPÍTOL II

DURADA DELS CONTRACTES

Article 10. La durada mínima dels arrendaments regulats en aquesta Llei serà de sis anys.

Si l'arrendatari durant el darrer any del termini contractual i almenys sis mesos abans de finir el seu venciment no avisa l'arrendador, per escrit, la seva voluntat de donar per acabat el contracte, s'entendrà tàcitament que opta per la pròrroga per un període de sis anys més, i així successivament.

Article 11. Quan, per circumstàncies ignorades, en contractar la continuació dels contrac-

tes regulats en aquesta Llei, esdevingués perjudicial al conreador, aquest estarà facultat per a fer abandó de la terra o per a fer ús del dret de revisió finit que sigui el primer any agrícola i dins del segon any.

Quan, per circumstàncies sobrevingudes, la continuació dels contractes regulats en aquesta Llei, esdevingués perjudicial al conreador, sempre que el perjudici no sigui inferior al terç del producte mitjà de la terra en un quinquenni, i sigui produït per causes extraordinàries que modifiquin la naturalesa de la terra o de la finca, aquest estarà facultat per a fer abandó de la terra finit que sigui l'any agrícola, o per a fer ús del dret de revisió, però haurà de notificar una o altra decisió abans dels sis mesos darrers de l'any.

Article 12. Tots els contractes de conreu atorgats per l'usufructuari sense consentiment del nu propietari, o pel marit sense el de la muller, respecte de la terra aportada en dot inestimat, o pels representants legals tots sols, o pels administradors judicials, podran ésser objecte d'una revisió especial quant al preu estipulat, que haurà d'exercitar-se pel propietari davant de la Junta arbitral dins l'any següent d'haver entrat en el ple domini de la seva propietat. També tindran dret a l'exercici, dins el mateix espai de temps, del dret de reserva establert en l'art. 14 d'aquesta Llei.

Article 13. Els contractes de conreu, atorgats o que s'atorguin per fiduciari reservista, comprador a carta de gràcia o empenyorament, o per altres titulars de domini o dret real amenaçat de revocació, si es produeix aquesta donaran dret al propietari a la revisió especial i al dret de reserva exercits en la forma disposada en l'article anterior.

Aquesta disposició és aplicable a les situacions jurídiques d'hereu aparent o posseïdor civil.

Article 14. En acabar el termini contractual o alguna de les seves pròrroques, el propietari podrà donar per finit el contracte i reprendre la terra quan s'obligui a conrear-la directament ell o els seus descendents o afillats de dret que facin vida comú amb ell.

El propietari cap de casa només podrà fer ús d'aquest dret pel que toca a terres a les quals pugui atendre amb el treball propi i amb el dels seus ascendents i descendents directes, germans o afillats de dret, de manera que si utilitza el treball de jornalier en proporció superior a l'establerta en l'art. 7.º s'entendrà que no compleix aquesta condició.

Aquesta facultat del propietari està condicionada:

a) Al requisit de notificar-ho al conreador un any abans del termini de duració del contracte o de la pròrroga en curs.

b) A conrear directament la terra per un terme no menor a sis anys.

c) A què les terres no estiguin subjectes al dret d'adquisició regulat en aquesta Llei.

d) A pagar les millores al conreador en la forma fixada en aquesta Llei i, de més a més, una indemnització equivalent a una anualitat de renda per cada sis anys que porti de durada el contracte.

Article 15. L'arrendatari que per haver fet ús

el propietari del dret de reserva establert en l'article anterior, hagi estat privat de la terra abans arrendada, podrà tornar a la terra en les condicions que la tenia abans i amb els mateixos drets anteriorment adquirits en els casos següents :

a) Si el propietari que s'hagués reservat terra per a conrear-la directament no ho fes o no ho fes en la forma i en el període de temps fixat en l'article anterior.

b) Si el dit propietari arrendés la finca a un tercer durant els sis anys de conreu obligatori.

c) Si el propietari deixés la terra improductiva en l'esmentat període.

Si el propietari vengués la terra abans d'acabar el període obligatori de conreu directe, estarà obligat a indemnitzar l'arrendatari amb l'import d'un any del preu de l'arrendament per cada any que li manqui fins a l'extinció del dit període obligatori.

Article 16. Els drets i obligacions derivats dels contractes de conreu, subsisteixen encara que la propietat de la terra sigui tramesa a títol universal o singular, lucratiu o onerós o que s'hi constitueixi un dret real.

Article 17. El dret del conreador, derivat dels contractes de conreu, es transmet per causa de mort als seus hereus legítims o testamentaris si ho són els seus ascendents o descendents directes, la seva esposa o els seus afillats de dret i els seus adquirents queden subrogats activament i passivament en la seva condició jurídica.

Els adquirents del dret per causa de mort podran donar per finit el contracte avisant per escrit al propietari, abans de transcórrer els tres mesos següents a la mort del causant, però hauran de continuar el conreu fins a l'acabament de l'any agrícola en curs.

Article 18. El dret del conreador, derivat d'un contracte de conreu, no pot ésser embargat.

Els fruits pertanyents al conreador sols podran ésser embargats en una mitat de llur import.

Article 19. Queden suprimits els subarrendaments, i en general, tot contracte de conreu que tingui per objecte el dret derivat d'un altre contracte d'igual naturalesa, però seran permesos els relatius a aprofitaments parcials dels productes obtinguts i que, per a millor benefici, exigeixin la intervenció d'altri.

Els contractes de subarrendament existents es consideraran transformats en contractes d'arrendament entre el propietari i el subarrendatari, mitjançant que aquest dedueixi la corresponent petició davant la Junta arbitral durant el primer any de vigència d'aquesta Llei.

Transcorregut aquest primer any de vigència de la Llei sense que el subarrendatari faci ús del dret que li dóna el paràgraf anterior, podrà el subarrendador, durant el mig any següent, desnonar-lo.

Després del primer any i mig de vigència d'aquesta Llei naixerà a favor del propietari l'exercici del dret que li dóna l'apartat c de l'art. 22.

Per excepció, el conreador, en estat de vellesa o impossibilitat física, els representants legals dels seus hereus menors d'edat i la vídua que hagi adquirit del marit el dret de conreu, podran subarrendar. Aquests subarrendaments sols subsistiran

mentre concorrin les expressades circumstàncies en els respectius subarrendadors.

Article 20. L'arrendament s'extingeix :

a) Per l'acabament del termini establert.

b) Per la resolució del contracte.

c) Per la pèrdua de la cosa arrendada.

Article 21. L'incompliment d'obligacions contractuals o legals del contracte de conreu, per un dels interessats, donarà dret a l'altre a demanar la rescisió del contracte. El que hagi complert les obligacions legals o contractuals tindrà dret a demanar la indemnització dels danys i perjudicis soferts i la resolució del contracte, o sols aquella indemnització si renuncia a la resolució del contracte.

Article 22. L'arrendador podrà desnonar judicialment l'arrendatari, únicament, per alguna de les causes següents :

a) Per haver fet ús el propietari del dret de reserva en les condicions previstes en aquesta Llei.

b) Per manca de pagament de l'arrendament convingut en el contracte.

c) Per subarrendament atorgat per l'arrendatari fora dels casos previstos en l'art. 19.

d) Per deixar de conrear la terra per abandó de més d'un any o per destinar-la a un ús que no sigui el de conreu.

Article 23. No es considerarà incompliment l'adopció pel conreador de noves fórmules, procediments o elements que tendeixin a intensificar o millorar la producció agrícola, sense minva de la fertilitat natural de la terra.

L'arrendatari podrà evitar el desnonament consignat en la taula del Jutjat dins els vuit dies següents a la citació, l'arrendament endarrerit juntament amb l'import de les costes causades per la seva culpa fins al moment de la consignació.

El desnonament per les causes a, b i c de l'article anterior es tramitarà per la jurisdicció ordinària seguint la Llei d'Enjudiciament Civil. El desnonament per la causa d requerirà una resolució prèvia favorable de la Junta arbitral de districte.

Article 24. En tot cas de resolució del contracte, l'arrendatari tindrà dret a continuar en la finca fins l'acabament de l'any agrícola.

Article 25. El propietari podrà donar per resolt el contracte de conreu que afecti terres que per raó de llur proximitat a poblacions, siguin o es puguin considerar com a solars urbans i tinguin un sobrepreu de més del 50 per 100 del valor que tindrien com a terres exclusivament de conreu, quan pretengui edificar o hagi venut amb aquest objecte. La resolució es referirà a la porció de terreny necessària per a l'edificació, s'haurà de respectar l'any agrícola en curs i el preu d'arrendament sofrirà una reducció proporcional.

El propietari o el comprador hauran de començar les obres dins l'any següent a la data en què el conreador hagi deixat lliure el terreny expressat.

Si el propietari o el comprador incomplissin l'obligació d'edificar dins el termini assenyalat, el conreador podrà reivindicar el conreu del terreny i tindrà dret al triple del preu que, en la quantia proporcional a l'expressat terreny, hagués abonat

el darrer any, o a aquella major indemnització dels danys i perjudicis soferts.

Article 26. En cas d'expropiació forçosa, l'arrendatari que porti més de deu anys en la finca tindrà dret a un quart del preu abonat al propietari.

CAPÍTOL III

MILLORES

Article 27. Extingit per qualsevol causa el contracte de conreu, el conreador podrà reclamar al propietari l'abonament de les despeses necessàries i millores útils fetes per aquell en la terra, sempre que subsisteixin en deixar la finca.

S'entén per despeses necessàries les indispensables per a mantenir la finca en la mateixa forma en què es va contractar i les imposades per la Llei o organismes estatals dins els límits de llur competència.

S'entén per útils les millores que causin augments en la producció o valor de la finca i no siguin d'ornamentació o comoditat per a qui la gaudeixi.

La prova de les millores realitzades correspon sempre al que les reclami.

En cas de dubte envers la naturalesa de la millora, es sotmetrà a la resolució de la Junta arbitral. Serà nu el pacte de renúncia a millores, qualsevol que sigui la part a la qual pogués afavorir.

Article 28. Les despeses necessàries i les reparacions extraordinàries, la necessitat de les quals hagués estat avisada al propietari oportunament, aniran a càrrec del propietari. Si aquest no complís la seva obligació el conreador podrà realitzar-les per compte del propietari. Per a fer-ho, el conreador haurà d'obtenir el permís previ de la Junta arbitral corresponent, la qual no podrà atorgar-lo sense haver escoltat al propietari o comprovat la seva resistència.

El conreador podrà reclamar del propietari, immediatament de fetes aquestes despeses, la quantitat esmerçada.

Article 29. Les millores útils hauran de realitzar-se per mutu acord. Cas de negativa del propietari a l'acord, l'arrendatari haurà de proposar la realització a la Junta arbitral, provant la conveniència de la millora i presentant un pressupost del seu cost. La Junta arbitral, escoltant el propietari i amb els assessoraments que estimi oportuns, acordarà o no la realització de les millores que hauran de subjectar-se al pressupost presentat o a aquell altre que acordi la pròpia Junta, la qual autoritzarà el conreador per a realitzar-les.

Article 30. Quan el propietari doni per finit el contracte, de conformitat amb aquesta Llei, el conreador no podrà reclamar l'abonament de les despeses i millores realitzades durant els dotze darrers mesos de la seva vigència.

Article 31. El propietari haurà d'abonar les millores reintegrant l'import de les inversions o aportacions fetes pel conreador.

Article 32. La rompuda de terres, les plantacions, construccions i altres obres anàlogues efectuades pel conreador en compliment d'obligacions contractuals, hauran d'ésser abonades pel propietari si fa ús del dret de re-

serva de terres en la forma que li permet l'art. 14 d'aquesta Llei.

Article 33. No seran abonables en cap cas al conreador les despeses necessàries ni les millores útils ni els treballs i obres a què fa referència l'article anterior quan abandoni el conreu de la terra.

Article 34. L'acció de millores haurà d'exercitar-la el conreador en el mateix judici en què es plantegi la resolució del contracte.

Article 35. L'abonament de millores al conreador serà compensable amb les quantitats que aquest degui al propietari per danys o deteriorament de la terra de què en sigui responsable o per preu no satisfet, sempre que hi concorrin els requisits exigits per a la compensació.

El conreador podrà retirar les millores útils que puguin separar-se sense detriment de la terra.

Article 36. El conreador haurà de permetre les millores necessàries o simplement d'embelliment i comoditat que vulgui fer el propietari.

Les millores d'embelliment donaran dret al conreador a la rebaixa del preu d'arrendament en la proporció que hagin perjudicat la producció de les finques.

CAPÍTOL IV

REVISIONS

Article 37. Els contractes de conreu regulats per aquesta Llei podran ésser sotmesos a revisió a instància del conreador o del propietari, amb subjecció a les normes establertes en els següents articles, al sol efecte de la reducció o augment del preu.

Els efectes de la revisió, un cop sigui ferma, es produiran a partir de l'any agrícola en què fou demanada.

Article 38. Les revisions hauran de demanar-se pel conreador o pel propietari a la Junta arbitral.

Seran principis fonamentals a què les revisions hauran de subjectar-se:

a) Tot contracte de conreu ha de proporcionar al conreador un benefici un cop deduïda la quantitat que representin els jornals i altres despeses inexcusables d'explotació, que necessiti el conreu de la terra objecte del mateix, calculats segons el preu de cada localitat.

b) Tot contracte de conreu ha de proporcionar al propietari una utilitat, un cop deduïda la quantitat que representin les càrregues que per contribució territorial i altres impostos gravin la terra que en sigui objecte.

Article 39. Les Juntes arbitral, dins els principis fonamentals que regula l'article anterior, procediran en la fixació de les revisions, quan no hi hagi mutu acord entre propietari i conreador, atenint-se a les següents normes:

Primera. — El preu d'arrendament no podrà excedir del 4 per 100 del valor que tingui la terra.

Segona. — On hi hagi cadastre el valor de la terra serà la quantitat resultant de multiplicar per 20 el líquid imposable.

Si el propietari ha fet millores posteriors al cadastre que representin un augment de riquesa

o una transformació en la producció, el valor d'aquelles millores augmentarà la capitalització feta segons el paràgraf anterior.

Tercera. — On no hi hagi cadastre, per a fixar el valor de la terra es tindran en compte totes aquelles dades, apreciacions i assessoraments tècnics que es creguin convenients, considerant-se dades fonamentals la mitjana de la producció durant els sis anys anteriors; el valor de compra-venda durant el mateix període quan hagi existit aquest traspàs de domini; i el preu unitari per hectàrea establert pel costum en cada localitat.

Quarta. — Caldrà tenir en compte, també, les aportacions i prestacions que facin el propietari i el conreador, així com l'amortització de les plantacions i de les millores abonables a les parts contractants.

Article 40. Una vegada fixat per la Junta arbitral el preu d'arrendament, no podrà ésser demanada nova revisió fins haver transcorregut sis anys.

Article 41. El conreador podrà reclamar la revisió al sol efecte d'obtenir una rebaixa proporcional del preu, quan per efecte d'accidents o calamitats extraordinàries hagués disminuït en més de la tercera part la productivitat habitual de la terra o s'hagués perdut més de la tercera part dels fruits, sempre que la dita pèrdua no fos imputable a negligència del conreador per no haver-les posat a resguard, segons el costum normal a la comarca.

Aquestes revisions quedaran limitades a una rebaixa en el preu, proporcionada a la disminució de la producció habitual de la terra o a la pèrdua de fruits soferta.

No hi haurà dret a la reducció o condonació quan la collita o fruits perduts fossin susceptibles d'ésser assegurats.

Article 42. Quan durant un contracte de conreu desaparegui una part de la terra o sigui afectada d'expropiació forçosa i resulti d'impossible conreu o hagi de destinar-se a un altre conreu de molt inferior rendiment al previst en el contracte, o bé el propietari faci en la finca reparacions necessàries que provoquin una disminució apreciable en la producció de la terra, el conreador podrà triar entre rescindir el contracte o acudir a la Junta arbitral en sollicitud d'una rebaixa proporcional de l'arrendament.

CAPÍTOL V

DRET D'ADQUISICIÓ

Article 43. El conreador de terres, a títol de contracte agrícola, té el dret d'adquisició del seu domini mitjançant l'abonament del seu valor al propietari i el compliment dels preceptes d'aquest Capítol. Aquest dret és aïlladament irrenunciable i inalienable, ni és susceptible de gravamen ni pot ésser exercit per creditors en virtut d'acció subrogatòria i encara que és inscribible en el Registre de la propietat, no és indispensable la seva inscripció per a què tingui efectivitat.

Article 44. Per a l'exercici dels drets d'adqui-

sició és necessària la concurrència conjunta dels requisits següents:

*Primer. Que es tracti de terra conreada en virtut de contracte d'explotació agrícola regulat per aquesta Llei.

Segon. Que els dits contractes s'hagin mantingut per un període de més de divuit anys.

Tercer. Que la subsistència del conreu, base del dret d'adquisició, sigui pel treball directe del que vulgui fer ús d'aquest dret o pel dels seus ascendents o descendents directes, germans, cònjuges o afillats de dret.

Quart. Que el conreador estigui al corrent de pagament del preu en el moment d'exercitar el dret d'adquisició.

Cinquè. Que les terres que pretengui adquirir el conreador, soles o sumades a les que ja posseeix en propietat, no depassin la limitació establerta a l'art. 7.ª d'aquesta Llei.

Sisè. Que les terres que pretengui adquirir el conreador per raó de la seva proximitat a poblacions, no siguin o no es puguin considerar com a solars urbans i no tinguin un sobrepreu de més del 50 per 100 del que tindrien com a terres exclusivament de conreu.

Article 45. El dret d'adquisició s'estén a les edificacions i millores dominials que hi hagi en la terra adquirida, sempre que, segons el contracte de conreu, correspongui el seu ús al conreador.

Article 46. En els casos de subarrendament permès en l'art. 19 d'aquesta Llei, el dret d'adquisició correspon a l'arrendatari o subarrendador, comptant-se al seu favor, per a completar el termini de divuit anys que la Llei assenyalava, els anys de duració del subarrendament.

Article 47. A falta d'acord entre les parts, la determinació del preu d'adquisició s'efectuarà per la Junta arbitral, aplicant les regles que per a fixar el valor de la terra estableix l'art. 39 d'aquesta Llei.

Es deduirà del preu d'adquisició el valor de les càrregues que gravin les terres.

Article 48. El conreador podrà pagar el preu d'adquisició fixat en una sola vegada o en quinze terminis anuals amb abonament d'interessos al 5 per 100 per les quantitats degudes i no pagades.

Després de pagar el primer termini anual, l'arrendatari podrà inscriure el seu dret en el Registre de la Propietat per anotació preventiva que es cancellarà quan s'hagi pagat el darrer termini, per a convertir-se en inscripció definitiva.

El conreador perdrà el dret d'adquisició si deixés d'abonar dues anualitats fixades segons el paràgraf primer d'aquest article.

Article 49. El dret d'adquisició haurà d'ésser exercit pel conreador dintre l'any següent al naixement del dret al seu favor pel transcurso dels divuit anys de conreu continuat, en els termes que la Llei determina.

Respecte dels conreadors que es trobin en condicions legals d'exercir el dret d'adquisició en promulgar-se aquesta Llei, el termini d'un any establert en el paràgraf anterior es començarà a comptar al cap de dos anys de la promulgació de la pròpia Llei.

Article 50. El conreador que no faci ús del

dret d'adquisició dintre el termini establert en l'article anterior perdrà el dret d'exercir-lo fins que hagin transcorregut altres divuit anys de conreu continuat.

La disposició anterior no perjudica el dret d'adquisició dels ascendents o descendents directes, germans, cònjuges o afillats de dret del conreador que siguin els seus hereus legítims o testamentaris i que convisquin amb ell.

Article 51. Totes les terres que el conreador adquireixi fent ús del dret d'adquisició que regula aquesta Llei, constituïran el *patrimoni familiar*, que serà inembargable i que l'adquirent no podrà transmetre a títol oneros o lucratiu o qualsevol altre inter-vius.

Article 52. Quan el conreador pretengui adquirir només una de les peces de la terra que conreï d'un mateix propietari, ja sigui per voluntat pròpia, ja sigui en mèrits de la limitació que estableix l'apartat cinquè de l'art. 44 incumbirà a les Junes arbitrals escollir la part que deu ésser objecte del dret d'adquisició, de no existir previ acord entre el conreador i el propietari.

Article 53. La Junta arbitral, si el conreador ho demana, podrà concedir moratòria a la quota anual d'amortització quan s'hagi produït la pèrdua de més de la meitat de la collita normal de la finca objecte del contracte a conseqüència de les calamitats previstes en l'art. 41 d'aquesta Llei.

La Junta arbitral fixarà, al mateix temps, la repartició en els anys successius de les quotes o part de quotes ajornades.

Article 54. L'adquisició es formalitzarà sempre amb escriptura pública. Si el propietari no atorgués la corresponent escriptura en el termini que li haurà fixat la Junta arbitral, el Jutge l'atorgarà en judici en nom del rebel.

Article 55. El dret d'adquisició no podrà exercitar-se pel conreador quan el contracte s'hagi atorgat pels representants legals del propietari menor d'edat, incapac o absent, o pel marit, si es tracta de terra aportada en dot inestimat.

Article 56. Contra les resolucions de les Junes arbitrals en tot el que fa referència a l'exercici del dret d'adquisició, sols hi cabrà el recurs d'apellació davant el Tribunal de Cassació de Catalunya, contra la sentència del qual no es donarà cap altre recurs.

CAPÍTOL VI

EL CONTRACTE DE RABASSA MORTA

Article 57. Els contractes de conreu que tinguin caràcter emfitèutic temporal, com els de rabassa morta i altres d'igual condició jurídica, en virtut dels quals el propietari d'un terreny el cedeix a una persona per a l'explotació agrícola, quedant aquesta obligada a rompre'l i plantar-lo o sembrar-lo a expenses principalment seves, abonant al propietari un cens o quota part anual en concepte de preu, seran considerats com a censos emfitèutics redimibles a voluntat del conreador i segons les normes d'aquesta Llei, qualsevolga que sigui la denominació i terminis assenyalats en el contracte.

Per a l'exercici del dret de redempció caldrà que el rabasser estigui al corrent de pagament en el moment de fer-ne ús.

Article 58. A manca de conveni entre les parts, la determinació del preu de redempció el fixarà la Comissió arbitral atenent-se al valor de la finca en el moment d'establir-se la rabassa.

En defecte d'aquesta dada, al valor assenyalat en l'avenç cadastral. I si aquest no existís, al valor assenyalat en l'amillament anterior a l'any 1930.

Capitalitzant, en tots els casos, el líquid imponible al 4 per 100, es sumarà o restarà al capital estimat:

a) A favor del propietari, la quantitat corresponent a l'auxili econòmic (jornals, plantes o diners), excepcionalment bestrets al rabasser per tal de plantar la rabassa o replantar-la.

b) A favor del rabasser, el dret d'entrada pagat a l'establiment de la rabassa, si en pagà.

Article 59. El just preu que resulti d'aplicar les normes de l'article anterior, el rabasser el podrà pagar en una sola vegada o en quinze terminis anuals, a pagament d'interessos al 5 per 100 per les quantitats degudes i no pagades, com es fa en les vendes a pagament ajornat.

Després de pagar el primer termini anual, el rabasser podrà inscriure el seu dret en el Registre de la Propietat per anotació preventiva que es cancel·larà quan s'hagi pagat el darrer termini, per a convertir-se en inscripció definitiva.

Article 60. Les terres que constitueixin dot inestimat o pertanyin a menors o a incapacitats, no seran susceptibles d'ésser redimides mentre el propietari tingui els expressats caràcters jurídics.

Article 61. Durant el temps en què el rabasser no faci ús del dret de redempció i continuï subjecte al pagament del cens o quota part, podrà acollir-se al procediment de revisió del preu d'arrendament establert en el capítol IV d'aquesta Llei.

Les Junes arbitrals aplicaran, per a fixar l'import revisionat del cens o quota part, les mateixes normes que regulen el preu d'arrendament.

CAPÍTOL VII

DRET DE TANTEIG, RETRACTE I RESCAT

Article 62. En les alienacions de terres subjectes a contractes, el conreador tindrà el dret de prelació i el de retracte de la terra objecte de l'alienació excepte en els casos següents:

Primer. — Quan l'alienació sigui feta a favor del propietari d'una part indivisa.

Segon. — En cas d'alienació a favor d'un fill adoptiu de dret del propietari, o dels descendents d'aquest, sempre que l'adoptat visqui en companyia de l'adoptant.

Tercer. — Quan la terra hagi estat aportada en dot inestimat.

Quart. — Quan l'alienació no ha estat feta a títol oneros.

Cinquè. — En les permutes o en les retrovendes, o en les transaccions mentre no intervé diner, o si hi intervé en forma que la quantitat

lliurada sigui inferior al just preu de la cosa, o en les alienacions en les quals no sigui possible una subrogació exacta del conreador en les condicions substancials pactades en el contracte d'alienació.

Sisè. — En els casos d'expropiació forçosa per causa d'utilitat pública.

Aquest retracte prevaldrà a tots els altres retractes legals.

Article 63. Quan es tracti d'alienacions afectes al dret expressat en l'article anterior, si el propietari notifica al conreador la seva decisió d'alienar, i li expressa el preu definitiu ofert o el que pretengui, aquest, dins el termini de trenta dies, següents al de l'avís, podrà fer ús del dret de tanteig, pagant o consignant el preu.

Article 64. Si el propietari no donés l'avís preceptuat en l'article anterior, o atorgués alienació a favor de tercer abans de trenta dies, o després de finit aquest termini alienés per preu o condicions substancials diferents de les comunicades al conreador, aquest podrà exercitar el retracte, dins els trenta dies naturals següents a l'assentament d'inscripció de l'alienació en el Registre de la Propietat, o dos després que hagi tingut coneixement de la venda.

Article 65. Les accions derivades dels drets regulats en aquest article hauran d'exercitar-se davant la jurisdicció ordinària i pels tràmits dels incidents.

CAPÍTOL VIII

CONTRACTE D'APARCERIA

Article 66. Els contractes de conreu seran de parceria sempre que el propietari aportï, a més de l'ús de la terra, una quarta part o més del capital necessari per a la seva explotació i percebi una part dels fruits o beneficis.

Els contractes de conreu en què l'aportació del propietari de més de l'ús de la terra no arribi a l'expressat 25 per 100 es consideraran contractes d'arrendament a tots els efectes d'aquesta Llei.

No tindran el concepte d'aportació del propietari, al sol efecte de calcular la seva participació en el capital d'explotació i, per tant, conèixer la naturalesa jurídica del contracte, les aportacions que faci en la tria de bestiar complementària.

L'extensió de la terra que comprengui tot contracte de parceria no podrà ésser superior a la prevista en l'art. 7.º d'aquesta Llei.

Article 67. Els contractants fixaran en el contracte l'import del 25 per 100 del capital d'explotació i determinaran la mena de les aportacions del propietari i valoraran cada una d'elles. També es puntualitzarà en el contracte la proporció en què s'hauran de partir entre els contractants els productes de l'explotació agrícola i la forma d'intervenir el propietari en la recolecció de fruits.

Article 68. Es consideraran aportacions del propietari totes les que faci sense estar-hi obligat per altres articles d'aquesta Llei, com ara subministre d'aigua de regadiu, jornals fets pel propietari o pagats per ell, l'amortització de les plantacions fetes pel propietari, els edificis i construccions, els serveis d'instal·lacions mecàniques, els avençaments en metàl·lic o en gra de sembradura,

adobs, remeis, entreteniment de carros i altres de semblants.

Les amortitzacions de les plantacions no podran pactar-se per menys de deu anys ni per un temps més llarg de la durada normal de la planta.

Article 69. Es consideraran aportacions del conreador l'import dels jornals de tota mena que faci o aboni, segons el preu de la localitat, els avençaments en metàl·lic o en gra de sembradura, adobs, remeis, l'amortització de les plantacions que hagi fet, serveis en instal·lacions mecàniques, entreteniment de carros i altres d'anàlegs.

Article 70. El contracte de parceria es regirà per les disposicions relatives al contracte de societat, entenent-se que és una societat civil particular.

La duració del contracte s'establirà per un termini mínim de sis anys, prorrogables tàcitament per iguals períodes contractats. Cada termini de contracte podrà rescindir-se per les parts avisant amb un any agrícola d'anticipació.

Article 71. La distribució dels productes o beneficis entre el parcer i el propietari es farà en proporció a les respectives aportacions, però el parcer no podrà rebre menys de la meitat ni el propietari menys d'un terç.

Als únics efectes de determinar aquesta proporció d'aportacions, es tindrà en compte el preu d'arrendament de la terra, calculat en la forma disposada en l'art. 30 d'aquesta Llei.

Article 72. Les Juntes arbitals seran les úniques competents per entendre de l'import del tant per cent de capital d'explotació aportat pel propietari i, per tant, per a fixar la naturalesa jurídica del contracte. També entendran en tots els problemes econòmics que respecte a aportacions, a participació de productes o beneficis i a liquidació es suscitïn entre els contractants.

Article 73. Es considerarà causa de rescisió del contracte:

- a) Manifestes deficiències en el conreu.
- b) Perjudicis evidents i de mala fe ocasionats a la propietat.
- c) Deslleialtat en frau contra el propietari en el lliurament dels productes de la terra.

L'acció es plantejarà davant la Junta arbitral de districte.

CAPÍTOL IX

JUNTES ARBITRALS

Article 74. En cada cap de districte el Govern de la Generalitat organitzarà una Junta arbitral que coneixerà privativament totes les qüestions que resultin de l'aplicació o interpretació d'aquesta Llei. Excepcionalment, quan ho determini el Govern de la Generalitat, una Junta arbitral podrà estendre la seva jurisdicció a un o més partits judicials limítrofs.

Article 75. Cada Junta arbitral es compondrà d'un President, quatre Vocals i quatre suplents. Actuarà de Secretari, a falta de designació especial, el que ho sigui del Jutjat de primera instància o el Secretari del Municipi del Cap de Partit.

Article 76. Els Presidents de les Juntes arbitals seran nomenats pel Govern de la Genera-

litat a proposta d'un Tribunal encarregat de jutjar un concurs-oposició que en cada cas es convocarà a l'efecte.

Article 77. En el Decret de la Generalitat que ordenarà la constitució d'una Junta arbitral s'obrirà un període de quinze dies, durant el qual els propietaris i els conreadors podran inscriure's en els Ajuntaments respectius per a la formació dels censos dels dos estaments de la jurisdicció territorial.

Article 78. Aprovats els censos de cada un dels dos estaments en la forma que determinarà el Reglament, la Generalitat convocarà eleccions entre els inscrits per al nomenament dels Vocals i Suplents de la Junta, la meitat per cada un dels dos estaments. Seran elegibles els que reuneixin les circumstàncies d'idoneïtat següents:

Primera. — Saber llegir i escriure.

Segona. — Tenir plena capacitat civil.

Tercera. — Residir en el territori jurisdiccional respectiu en ésser designats i durant els dos anys anteriors.

Quarta. — No haver estat condemnat per delictes comuns.

Article 79. El càrrec de membre de la Junta arbitral és obligatori i durarà dos anys.

Només podran excusar-se'n els designats, per justa causa, apreciada pel President de la Junta.

El membre que degudament convocat no acudi a exercir les seves funcions, sense causa justificada, podrà ésser sancionat pel President amb una multa de 10 a 50 pessetes.

Article 80. El càrrec de membre de la Junta és gratuït. Però els Vocals tindran dret que se'ls abonin les despeses de viatge i estada, i els jornals que deixin de percebre.

Article 81. La competència de les Juntes arbitral en el coneixement de les qüestions en què entenen segons aquesta Llei, es determinarà exclusivament, per la situació de les terres objecte del contracte de conreu.

La incompetència de la Junta haurà de declarar-la d'ofici el President, quan procedeixi.

Si no ho fa, i és estimada definitivament la incompetència pel Tribunal de Cassació, en resoldre l'apel·lació se li podran imposar les costes.

Article 82. Per a prendre acord es requerirà la presència del President i un dels membres, almenys, dels designats per cada estament.

Quan un assumpte s'hagi de sotmetre a votació hauran de prendre part en la mateixa igual nombre de membres de cada estament. Els acords es prendran per majoria i el President sols tindrà vot quan hi hagi empat, en qual cas amb el seu vot decidirà la qüestió.

El President, endemés de la facultat decisòria que té en les votacions, podrà, abans d'arribar a la votació, proposar fórmules transaccionals que facin possible l'avinença entre els dos estaments, i en tot cas abans de decidir la votació podrà reclamar els assessoraments jurídics o tècnics que consideri convenients.

Article 83. Les Juntes arbitral en qualsevol moment de la tramitació podran invitar els interessats a l'avinença.

També procuraran indicar-los qualsevulla falta

o omisió soferta en el plantejament i defensa de les qüestions per tal que puguin subsanar-les.

Article 84. Un cop acabat el judici arbitral, que no podrà durar més de trenta dies, la Comissió, en el laude dictat dintre d'aquell termini, haurà de resoldre totes les qüestions plantejades.

Article 85. Contra els laudes de les Comissions arbitral escaurà apel·lació davant del Tribunal de Cassació de Catalunya, sense cap altre recurs.

Article 86. El recurs d'apel·lació haurà d'interposar-se davant del President de la Junta dintre els deu dies següents al de la notificació del laude, expressant, en forma concreta, les alegacions que s'estimin procedents.

D'aquest escrit es donarà vista a la part apel·lada, la qual podrà replicar dins el termini de deu dies.

Transcorregut aquest termini s'elevaran els autos al Tribunal de Cassació de Catalunya.

Article 87. La Sala corresponent del Tribunal de Cassació, fins el termini de seixanta dies, podrà acordar la pràctica de proves i la celebració d'una compareixença i després d'aquests tràmits dintre del termini expressat dictarà les resolucions definitives.

Les resolucions del Tribunal de Cassació de Catalunya seran executives per tots els procediments establerts en les Lleis procesals vigents.

ARTICLES ADDICIONALS

I. — L'any agrícola s'entén que comença el dia 1.º de novembre d'un any i acaba el dia 1.º de novembre de l'any següent.

II. — Per regular l'aplicació d'aquesta Llei, el Conseller de Justícia i Dret formularà un Reglament, del qual donarà compte al Parlament.

III. — L'aplicació i execució de la Llei correspon al Conseller de Justícia.

L'execució dels laudes fermes pertocarà a la jurisdicció civil ordinària en tots els casos que determini el Reglament d'aquesta Llei i pel procediment civil d'execució de sentències.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. — Tots els contractes existents a la promulgació de la Llei s'hauran d'ajustar als seus preceptes.

Des del dia de la promulgació de la Llei s'obrirà un període de revisió general de preu, durant el qual, en la forma disposada en els articles 38 i 39, les Juntes arbitral procediran a la revisió d'aquells contractes que, per no estar d'acord el propietari i el conreador, li siguin presents.

Des del dia de la promulgació d'aquesta Llei fins al moment d'haver-se acceptat per les dues parts contractants la revisió, i en cas de desavinença, mentre no sigui ferma la revisió en els contractes subjectes a la mateixa, l'arrendatari pagarà a compte de l'arrendament.

a) En els contractes afectats en la Llei de Conflictes, el 50 per 100 del preu d'arrendament o quota part.

b) En els altres contractes no afectats per la Llei de Conflictes, el 75 per 100 del preu contractual o de la quota part establerta.

c) En els contractes d'aparceria compresos en el capítol VIII d'aquesta Llei, sotmesos a la revisió, pagaran els parcers la part contractual convinguda. Els contractes de parts de fruits sense aportacions de propietari o quan aquells no arribin al mínim del 25 per 100 establert per aquesta Llei, es consideraran contractes d'arrendament i compresos en l'apartat b.

Un cop aprovada la revisió, el propietari o el conreador hauran de pagar a l'altra part la diferència entre el preu revisat i la quantitat pagada a compte.

Els beneficis inherents a les demandes de revisió que regulen les disposicions anteriors es referiran només a les que siguin presentades durant tot l'any 1934.

Segona. — Podran exercitar immediatament el dret d'adquisició regulat en el capítol V de la Llei els que haguessin venut terres a carta de gràcia i que després de venudes les hagin continuat conreant en concepte de parcers o masovers o arrendataris.

El preu no podrà ésser superior al que s'estipulà en l'escriptura de venda a carta de gràcia.

Tercera. — En els casos que els cultivadors que menaven terres en virtut de contracte verbal o escrit de rabassa morta acreditin que han estat desposseïts de les mateixes durant el període de 1923 a 1931 podran entaular recurs de revisió davant la Comissió arbitral corresponent per tal que es declari nul el desposseïment i sigui restablert en la possessió de què gaudia, sempre que el fet no sigui produït per falta de pagament.

Si les terres a què es refereix aquesta disposició actualment les cultivés un altre conreador, aquest cessarà al final de l'any agrícola en curs.

Quarta. — Els conreadors que portin terres en arrendament pertanyents a collectivitats o organismes que no tinguin caràcter públic, les quals han d'ésser considerades com a béns de «mà morta», pel fet de no haver estat subjectes a transmissions durant els vuitanta anys darrers, gaudiran de tots els beneficis continguts en el Capítol VI, «El contracte de rebassa morta».

Cinquena. — El propietari propi conreador que dintre els cinc anys darrers i per circumstàncies d'impossibilitat física accidental o altres similars determinades pel Reglament hagi arrendat terres per contracte d'aparceria regulat pel Capítol VIII podrà donar-lo per finit en el terme contractual, sempre que vulgui novament treballar la terra directament. Si es tracta de contractes vençuts podrà fer ús d'aquesta disposició, donant el conreador un any agrícola de pre-avis, en termini oportú, a ús i costum de la comarca.

L'acció haurà d'exercitar-se davant la Junta arbitral corresponent durant l'any 1934.

Sisena. — Les Juntes arbitals de districte constituïdes per a entendre en la Llei de conflictes continuaran actuant fins un termini màxim de tres mesos a comptar de la data de promulgació de la present Llei en el qual termini hauran d'haver resolt totes les demandes.

La Junta arbitral superior constituïda per la

Llei de Conflictes continuarà actuant fins el 31 de desembre del 1934; en aquesta data hauran de tenir resoltes totes les apel·lacions.

Ni una ni altra Junta no podran entendre en altres demandes que les regulades per les disposicions de la Llei de Conflictes.

Disposició final

Aquesta Llei entrarà en vigor en la mateixa data de la seva publicació en el *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, i serà aplicada amb efectes retroactius des del dia 1.er d'abril del 1934.

Les demandes de revisió de preu presentades en compliment de disposicions legals anteriors que no siguin retirades de les Comissions arbitals de Districte o del Departament de Justícia i Dret, dintre del termini de tres dies a comptar des de que la present Llei sigui inserida al *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, s'entendran vàlides a tots els efectes previstos en la mateixa.

Barcelona, 12 de juny del 1934. — El President de la Generalitat, Lluís Companys. — El Conseller de Justícia i Dret, J. Lluhi.

(El senyor Conseller de Justícia i Dret torna al seu escó del banc roig.)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: De-mano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Senyors Diputats: La Llei de Contractes de Conreu que aprovarem el mes de març suscità la primera qüestió de competència legislativa entre l'Estat central i Catalunya. El dia 5 de maig passat, el Govern de la República entaulà davant del Tribunal de Garanties Constitucionals, recurs plantejant la qüestió de competència respecte de la Llei de Contractes de Conreu. Aquesta Llei ja havia entrat en vigor, puig havien transcorregut els vint dies que assenyalava l'Estatut Interior de Catalunya.

Els termes del recurs presentat pel Govern de la República i el fet que aquest recurs es referís a una qüestió de competència legislativa d'aquest Parlament, donaven extraordinària gravetat al recurs aquell. El Govern de la República, cal dir-ho, no obeí a un impuls propi; fou suggerit en la seva acció, fou estimulat en la seva acció, fou pressionat per a fer aquest acte, per catalans descastats. (*Molt bé! Molt bé! i aplaudiments.*)

La gravetat del recurs presentat pel Govern de la República venia augmentada perquè ultra referir-se a una qüestió de competència, estava formulat en uns termes de tal vaguetat, que depassaven la qüestió de competència en sí mateixa, doncs obrien la porta al Tribunal de Garanties per a que ell, en resoldre el problema, s'atribuís funcions legislatives, enlloc de la funció precisa de resoldre conflictes, que és aquella que li és atribuïda per la Constitució.

Deia el Govern de la República, en el seu recurs: «Que estimando el Gobierno que presido que algunos de los preceptos que contiene podían no estar dentro de las atribuciones legislativas de la Región autónoma, solicitó informe del Consejo de Estado y de la Sala del Gobierno del Tribunal

Supremo que, emitidos con fecha de hoy, fueron favorables a la interposición de este recurso por las razones que en dichos informes se expresan y cuyas acompañan con los números 2 y 3 respectivamente.»

Es a dir, que «Estimando el Gobierno que presido que algunos de los preceptos que contiene podían no estar dentro...» Aquests termes de vaguetat donaven un ample camp al Tribunal de Garanties per a sortir-se de les seves funcions, com s'havia sortit de la seva el Govern de la República, que consisteix en promoure els problemes de la qüestió de competència quan s'hagi plantejat un conflicte i, per tant, la part que es consideri agreujada per aquest conflicte, ha d'afirmar davant del Tribunal, i ha de posar a judici del Tribunal aquella part de la pròpia competència respecte de la qual no pot tenir dubte que hagi considerat invadida per l'altra. Aquests termes de vaguetat i de dubte, que correspon gairebé gramaticalment a una proposició presentada per diputats catalans al Parlament de la República, és la que ha augmentat la gravetat del recurs presentat davant del Tribunal de Garanties.

Per què? Perquè donava a aquest Tribunal, si entrava en el camí del recurs presentat pel Govern, possibilitats de legislar sobre una matèria tan delicada i que tants esforços va costar establir, com és les relacions de l'Estatut amb la Constitució.

Plantejat el recurs, el Govern de la Generalitat va creure que abans de contestar-li havia de demanar informe al Tribunal de Cassació de Catalunya, que estava constituït feia breus dies. El Tribunal de Cassació de Catalunya, unànimement, va emetre informe declarant la plena competència del Parlament de Catalunya per a tots i cada un dels extrems de la Llei. Tan brillant era l'informe fet pel Tribunal de Cassació de Catalunya, que en la contestació del recurs, el Govern de la Generalitat va incloure en l'aspecte jurídic tots aquells raonaments i aquelles apreciacions, totes les afirmacions que constaven en el dictamen emès pel Tribunal de Cassació de Catalunya i tan sols al final va completar-lo amb el que en diríem una defensa política, social i democràtica de la Llei de Contractes de Conreu. Cursada la contestació al recurs, demanada vista pública, fou confiada a l'honorable ex-Degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona i eminent jurisconsult, el senyor Amadeu Hurtado, la missió de defensar a la Generalitat, li fou confiat el càrrec de Comissari de competència de la Generalitat, per a mantenir la constitucionalitat de la Llei davant del Tribunal de Garanties.

Es va celebrar la vista i, com tots sabeu, el Tribunal de Garanties Constitucionals ha dictat un fall declarant nulla la Llei de Contractes de Conreu aprovada per aquest Parlament.

La gravetat del problema que planteja el fall del Tribunal de Garanties no s'escapà a ningú de vosaltres. Aquest Conseller, i amb ell tot el Govern, esperava que el Tribunal de Garanties Constitucionals, movent-se dintre de les seves funcions, prescindint de la ideologia de cada un dels seus membres i complint la seva missió fonamental, que era la de garantir la Constitució i la

de garantir el sentit autonomista de la Constitució; aquest Govern esperava que el Tribunal dictaria una sentència en la qual posar hi constarien objeccions més o menys importants a conceptes concrets de la Llei. Nosaltres estàvem plens de bona voluntat per acceptar el fall del Tribunal de Garanties Constitucionals, sempre que aquest fall ens convencés a nosaltres de l'extralimitació comesa en referència al text de l'Estatut i en el text de la Constitució, perquè en cap cas aquest Parlament s'ha volgut extralimitar de les funcions que li han estat reconegudes pel Parlament de les Corts Constituents. Però, malauradament, el Tribunal de Garanties ha dictat una sentència que constitueix una agressió a l'autonomia de Catalunya. Malauradament, s'ha sortit de l'òrbita jurídica dintre de la qual s'ha de moure, per a penetrar en l'òrbita política de la ideologia de la majoria dels seus components; i així, en lloc d'ésser el Tribunal de Garanties, en lloc de convertir-se aquest Tribunal en salvaguardador de la Constitució i de l'Estatut, s'ha convertit en interpretador de la Constitució i en interpretador de l'Estatut de Catalunya amb un esperit completament contrari de l'esperit que va inspirar la Constitució i l'Estatut. I ens trobem malauradament els juristes catalans — d'això ja en tenim una mostra històrica — amb que el Tribunal de Garanties Constitucionals, portat d'aquesta passió política, sentint-se centralista, inspirant-se en una concepció ideològica que vol infiltrar en els seus falls, que és la concepció ideològica de la majoria dels seus membres; els juristes catalans hem vist com el Tribunal de Garanties feia el mateix que va fer el Tribunal Suprem en temps anteriors, quan a través de la Llei de Mostrencos va tirar a terra tota la successió intestada de Catalunya.

No crec que sigui necessari un anàlisi de la sentència; n'hi ha prou en estudiar alguns dels considerants de la sentència perquè tots ens donem compte de l'enorme gravetat que representaria l'acceptar el criteri inspirador d'aquests considerants, mitjançant els quals tota l'evolució del dret civil català ens és completament impedita. Les Corts Constituents reconegueren a Catalunya facultats en ordre al Dret Civil, i amb aquesta sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals es falla que nosaltres no podem fer evolucionar aquest Dret Civil, incorporant-lo al contingut social que ha d'inspirar les Lleis d'avui dia. I si del Còdig de Napoleó hom ha passat al Còdig Civil rus, nosaltres no podem fer més que posar el nostre Dret, no al temps de Napoleó, sinó al temps del Decret de Nova Planta. Ens trobaríem aleshores en la situació lamentable de què les facultats reconegudes en ordre a dret civil a Catalunya per les Corts Constituents, s'haurien convertit a través d'una interpretació política del Tribunal de Garanties en unes facultats migrades, en definitiva inferiors a les facultats que teníem abans de la promulgació de l'Estatut.

Es dona per part del Tribunal de Garanties Constitucionals una extensió tan àmplia a la legislació social que pugna en absolut amb totes les afirmacions jurídiques dels homes eminents catalans que han intervingut en aquest problema. I hi

han altres aspectes importantíssims que jo també vull esmentar davant vostre. Es confon la significació de la paraula «agrícola» amb la paraula «agrària», per a obtenir d'aquesta manera una interpretació de l'art. 46 de la Constitució; hom afirma que la Llei de Bases de la Reforma Agrària no és Llei de Bases, perquè si aquesta Llei és de Bases, com resulta de l'afirmació feta pels que la varem votar, se'n deduirien conseqüències favorables als catalans i a la competència d'aquest Parlament.

I es fa una cosa molt greu, quan al final del considerant 10 es diu que existint un dubte, es posa a interpretar la Constitució. Naturalment, la majoria del Tribunal de Garanties topava amb l'apartat b de l'art. 12 de l'Estatut, que ens dona competència exclusiva, de legislació i execució a Catalunya en ordre a la política social agrària. I aleshores diu: «aquestes paraules són vagues, aquestes paraules susciten dubtes» i una vegada dit que aquestes paraules i aquests conceptes suscitaven dubtes, es diu: «Com hem d'interpretar aquests dubtes?» I aleshores s'interpreta l'art. 21 de la Constitució, que parla de si el dret de l'Estat prevaleix sobre la regió autònoma. I com que ja s'ha afirmat que hi havien dubtes, aleshores es posa a interpretar els arts. 19 i 21 de la Constitució en una forma que pugna amb l'esperit amb què foren votats aquells articles i també amb l'esperit amb què fou aprovada la Constitució. I davant de tot això, no s'escapà a tots vosaltres que el problema no sols és greu, sinó que és un problema que depassa l'estudi jurídic que podríem fer-ne.

I per acabar, jo crec i afirmo que el Tribunal de Garanties Constitucionals no ha fet una sentència jurídica, sinó que ha fet una sentència política, amb un sentit antirepublicà i amb un sentit antiautonomista. (*Molt bé, molt bé!, i aplaudiments.*) I davant d'aquesta sentència, serenament, crec que el Parlament de Catalunya és plenament competent per dictar una Llei de Contractes de Conreu. (*Molt bé, molt bé!*) I per això, d'acord amb el Consell de la Generalitat, acabem de llegir el Projecte de Llei que presentem, que és el mateix Projecte de Llei presentat anteriorment. (*Aplaudiments.*)

En presentar aquest Projecte de Llei aquesta tarda, el Govern de la Generalitat us invita a tots vosaltres a què subscriuiu aquesta afirmació que ell sent amb tota convicció: que el Parlament de Catalunya és plenament competent per dictar aquesta Llei.

Aquesta és la situació del Govern en quant fa referència al seu aspecte jurídic, que és l'aspecte que incumbeix analitzar a aquest Conseller de Justícia i Dret. Altres aspectes polítics planteja el problema; però com vosaltres compreneu, l'aspecte polític que planteja el problema correspon tractar-lo davant de vosaltres a l'honorable senyor President de la Generalitat com a Cap del Consell Executiu i responsable de l'actuació d'aquest Govern. (*Aplaudiments perllongats.*)

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula l'honorable senyor President de la Generalitat.

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Senyors Diputats: Ja el senyor Conseller de Justícia i Dret ha exposat les raons jurídiques que han determinat el Govern a la presentació del Projecte de Llei que acaba de llegir-se i he cregut necessari, per la meua part, el fer ús de la paraula per tal de ratificar alguns dels conceptes que ha expressat el senyor Conseller de Justícia i Dret i, a més, per a fer uns breus comentaris polítics.

Cal dir, en primer lloc, que m'interessa afirmar que la Llei de Contractes de Conreu respon als postulats del 14 d'abril, respon a una necessitat, però no té cap esperit de revenja, sinó un noble afany de conciliació.

L'ha discutit i l'ha aprovat un Parlament que, a excepció del senyor Romeva, estava en aquells moments integrat únicament per elements d'esquerra que no tenien al davant l'acció fiscalitzadora de les minories conservadores i que és natural que sentís el noble impuls de deixar-se influir pels medis socials i polítics en què es mouen, però que amb tot, amb tot, van fer un text que ha merescut en la seva part global, comentaris favorables, i el respecte i la consideració de persones i, a més, de periòdics de filiació moderada i conservadora.

Però, el problema no és aquest; el problema no és l'orientació de la Llei, sinó si en alguns punts, la Llei ha tractat matèries que no són la seva competència, i el Tribunal de Garanties ha arribat més enllà: ens ha negat competència per a resoldre sobre aquesta matèria i com ha dit el senyor Conseller de Justícia i Dret, en els «considerants» de la sentència hi ha una concepció tan arbitrària i minimalista de l'Estatut i de la Constitució que fins arriba a falsejar les seves pròpies essències.

Això és tan clar que jo no trobo estrany que amb un natural impuls patriòtic d'elements que tenen creences absolutament antagòniques a les que té aquesta Majoria, s'hagin sentit indignats i revoltats, perquè enfront d'un atac a Catalunya no ha d'haver-hi divisions entre els que ens sentim catalans. (*Molt bé, i aplaudiments.*)

En canvi, m'han emplenat d'estupor unes declaracions del Cap del Govern, senyor Samper, llançant la suggerència, fent la indicació que potser si es modificaven alguns aspectes o es modificaven alguns extrems, podria haver-hi un pla d'avinença, que en aquest problema la sola paraula em cobreix de vergonya. (*Molt bé!*)

Però jo dic: si som incompetents en la matèria, tan si reformem alguns preceptes de la Llei, com si no els reformem, cometrem de totes maneres un acte illegal i estarem fora de la legalitat. I ja que el Tribunal de Garanties, dominat per la passió política, no ha deixat escletxa una per la qual pugui discórrer la nostra política, persistentment conciliadora, que tan mals resultats ens està donant, (*Rumors d'aprovació.*) hem presentat la Llei, la nova Llei, que és igual, amb punts i comes, a la Llei que s'havia presentat abans, per a rebre de nou la ratificació del Parlament. I si vosaltres l'aproveu, el Govern la farà complir, passi el que passi i sigui com sigui...

(*Els senyors Diputats, llevat del representant*)

de la Minoria de Lliga Catalana, aplaudeixen a peu dret. També de les tribunes públiques surten aplaudiments.)

El Sr. PRESIDENT: El públic s'ha d'abstenir de fer manifestacions. Altrament serà expulsat el que interrompi o aplaudeixi. Pot seguir l'honorable senyor President de la Generalitat.

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: I si el Parlament no l'aproves, el Govern d'imitaria, perquè he de dir encara que sigui una cosa formulària, perquè ja sé el vostre sentiment, he de dir que el Govern fa d'aquesta qüestió una qüestió de confiança. (*Molt bé, molt bé!*)

Cal dir, per això, que l'ocorregut amb aquesta Llei, és solament un episodi en les relacions que el Govern ve sostenint des de fa temps amb els últims Governos de la República. L'ofensiva a les nostres llibertats, s'ha anat produint cada dit des de tots els Ministeris amb milers d'incidències ocorregudes i respon a una tàctica i a una persistència de l'Estat, o millor, de les influències monàrquiques que s'han apoderat de l'Estat. (*Molt bé, molt bé!*)

Crec inútil registrar els fets i no comentaré tan sols el que ha passat amb el dictamen de la Comissió Mixta en relació amb els serveis de radiodifusió perquè tots ells han caigut, un a un, sobre la paciència del nostre poble que ens diu que ja n'hi ha prou, (*Molt bé!*) i que no pot continuar això més, perquè si això persistís, entenc-me, si això pesistís, la nostra autonomia aniria defallint de tristesa, aniria perdent el color i el caràcter per anar darrerament a esvair-se, a enfonsar-se per la covardia o per l'estupidesa dels catalans. (*Molt bé! i aplaudiments.*)

I això no! perquè mereixeríem ésser declarats indignes o traïdors i el nostre nom quedaria escrit amb *ludibri* en el judici de la història de la pàtria. (*Grans aplaudiments.*)

I aquest, senyors, és el problema que no val a desvirtuar-lo ni a desfigurar-lo amb habilitats polítiques partidistes. És el problema de la llibertat de Catalunya que torna a estar en plet perquè s'han apoderat de les directrius de la República i rodegen la seva estructura i arriba als seus fonaments tot l'antic de la vida política espanyola. I davant d'aquest problema, què cal fer?

La vida de la República està afeblida i la Constitució és una cosa inerta; s'han ben rescabalat els fugitius del 14 d'abril! Ens arriben de fora veus amigues i manquen, de vegades, aquí veus catalanes.

Jo adreço avui una salutació al noble poble de Bascònia que ens ha tramès la seva adhesió incondicional i li dic que trobaran en els nacionalistes catalans, sempre, una entusiasta reciprocitat. (*Molt bé! i aplaudiments.*)

Jo, a més, recullo amb simpatia la veu de les esquerres espanyoles, que han publicat un manifest a Madrid, en el qual defensen el sentit autonòmic de la Constitució de l'Estat, Llei bàsica de la República.

Som, potser, els mateixos que érem el 14 d'abril, però nosaltres no els comptem, no ens cal comptar-los. Catalunya es quedaria sola, ella sola, i enfront d'un aixecament monàrquic i centralista de totes les terres hispanes, Catalunya

donaria la gran batalla, perquè nosaltres no volem morir de fàstic ni de vergonya. (*Molt bé! i aplaudiments.*)

I ara escolteu: No som homes que ens deixem portar pels nervis ni per les exhalacions clamoroses momentànies. No. Al davant del Govern hem donat proves que sabem guardar una actitud moderada i un gest pausat, de cara sempre a les nostres creences per això; hem mantingut d'una manera inflexible l'ordre públic i ens hem enfrontat amb tots els pertorbadors. No som uns irreflexius i, des de la direcció del Govern, sabem adoptar aquell to ponderatiu de tàctica i d'equilibri, del saber fer, d'un polític que té una responsabilitat per tal de conduir les ires i els antagonismes dels diferents sectors socials. No som uns insensats; però que m'escoltin tots els catalans.

Un dia, dirigida i orientada per una força política catalana, s'intentà la renovació de la vida política espanyola, a base dels nostres postulats d'atacament a la voluntat del país i de depuració de les pràctiques de Govern; però, a la sola comminació d'un representant de l'Estat decrepit, en la persona d'un governador civil que va posar les mans sobre l'espatlla, en una detenció simbòlica; amb tot i els anuncis de gestes heròiques, i després d'haver exaltat a la multitud, no va passar res: va transcórrer aquell moment, donant unes carteres ministerials als que havien organitzat aquella jornada (*Aplaudiments.*), sense cap benefici per l'ideal catalanista ni per a la nacionalitat catalana i perquè la vida espanyola pogués anar rebolcant-se en els medis infectes en què es debatia. (*Molt bé!*) Un altre dia ve una Dictadura, i hem de sofrir l'afront que el nét de Ferran VII ens recordi que és l'hereu de Felip V, i ens treuen, ens arrabassen la Mancomunitat i ens escombren de la Generalitat. I tanpoc passa res. A l'inrevés, els elements dirigents de la política catalana i de l'ideal heroic del catalanisme, són els últims defensors desesperats d'aquelles vils institucions. (*Molt bé!, molt bé!*)

Tot això ha passat. Ve la República i ve l'autonomia, i dirigeix la política catalana un Govern d'esquerres, i torna a viure i ve l'agressió dintre de la República, dels lacais de la Monarquia i de les hosts feixistes monàrquiques, que han fet penetrar ja la seva vanigüardia i que estan a la mateixa porta.

I jo dic: si ara també, ahir com avui, abans amb uns homes i avui amb uns altres, acceptem la nova fatalitat i la força i ens entretenim amb les joguines de l'habilitat política; si ens deixem arrabassar el que és nostre — no el que ens pertany; sols el que ha quedat pactat en l'Estatut i en la Constitució — allavors: ¿Qui té el dret de dir que aquí hi ha un sentiment nacionalista? Si el sentiment nacionalista, arreu del món i del temps, dona herois i dona màrtirs! (*Molt bé!*) On és l'amor i la fortitud de la nostra terra; quin tremp, quin alè podem donar al moviment espiritual de la nostra raça? (*Aplaudiments.*)

Oh!, amics: us he de dir molt poques paraules més. Si això succeís i jo tingués la dissort de quedar amb vida, m'embolicaria en el meu menyspreu i em retiraria a casa meua per tal d'amagar la meua vergonya com a home i per

tal d'amagar també el dolor punyent de l'ànima per haver perdut la fe en els destins de la Pàtria. *(Tots els senyors Diputats, a excepció del representant de la Minoria de Lliga Catalana, es posen dempeus. Una llarga ovació corona les paraules de l'honorable senyor President de la Generalitat. Algun senyor Diputat dona crits de Visca Catalunya!)*

El Sr. ROMEVA : Demano per parlar.

El Sr. XIRAU : Demano per parlar.

El Sr. ABADAL : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA : Senyors Diputats : He de parlar pres de la inevitable emoció del moment, i voldria trobar forces per a superar aquesta emoció, perquè jo necessito tota la serenitat per a oferir-me des d'aquest lloc al servei de Catalunya. *(Rumors d'aprovació.)* — des d'altres llocs moltes altres coses estem disposats a oferir-li — i el que ací estic disposat a oferir-li la única cosa que ací puc oferir : la realitat de les coses i de la nostra situació, tal com la veig jo i tal com la veuen els homes a qui jo represento.

El Govern ens ha parlat i ha donat estat parlamentari a un fet gravíssim que afecta a la sobirania de Catalunya. Jo sóc dels que estan disposats a mantenir, sigui com sigui, amb els sacrificis que calgui, aquesta sobirania, però he de recordar ací, he de fer constatar ací, que ara toquem les conseqüències de no haver tingut pròpiament una cosa que jo he reclamat moltes vegades des d'aquests mateixos escons, de no haver tingut una política veritablement nacional. L'Estatut de Catalunya és una cosa insuficient, és una cosa limitadíssima, és una cosa que no pot tenir virtualitat mentre no s'apliqui amb un sentit expansiu, i per a poder-lo aplicar amb un sentit expansiu, s'ha de poder comptar en tot moment amb tot el poble i s'ha de cercar la coincidència de tot el poble. Era una cosa fatal que tard o d'hora, per un camí o per un altre, ens haviem de trobar amb una situació semblant a la present. Contra aquesta situació, no hi podia haver més que una política d'unió de tots els catalans. L'Estatut no era consolidat. L'estem consolidant, intentem consolidar-lo pas a pas, i per a consolidar-lo necessitàvem una política d'unió de tots els catalans, no necessitàvem una política de divisió, que pot ésser fonamentada, si volem, en ideals i aspiracions tan nobles i legítimes i respectables com volgueu, però que serà tan noble o més noble i més respectada encara quan pugui sotmetre's a una conveniència superior de tota la comunitat. Jo no vull insistir sobre això, perquè em proposo d'ésser tan breu com pugui, però hem tingut al mateix temps aquesta absència de política nacional a l'exterior en quan hem fet des d'un cantó i des de l'altre cantó la política catalana funció de la política espanyola. Els problemes que avui ens divideixen són problemes que divideixen els homes de tot arreu, però aquest valor universal d'aquestes diferències és una cosa modificada per la realitat nacional. Si nosaltres entenem que som un poble, si nosaltres entenem que som una nació, hem de reconèixer que aquests problemes universals s'acolorixen de la nostra personalitat, i que allò que és un pro-

blema universal, quan es planteja a Catalunya demana una solució catalana.

La posició d'Espanya respecte a Catalunya sempre serà necessàriament una posició de resistència. Els governs d'Espanya estaran en el seu paper sempre contenint i mirant de contenir l'expansió de la llibertat catalana, i els governs de Catalunya només poden estar en el seu paper tirant a expandir aquesta llibertat. I sobre aquest pla general bàsic, l'actuació dels partits, l'actuació de les tendències, l'actuació dels sectors, no serà mai favorable o desfavorable a Catalunya en relació a una voluntat unànime de fer justícia a Catalunya o de cedir allò que Catalunya reclama per seu ; serà sempre una acció que es produirà en relació a la coincidència o l'oposició entre el sentit polític, entre el signe de la política que domini allí i de la política que domini ací. Un Govern de dretes espanyol tirarà contra la llibertat de Catalunya per a contradir el signe esquerrista d'un Govern d'esquerres català, i un Govern d'esquerres espanyol, si es troba amb un Govern de dretes català, se sentirà impulsat a la mateixa cosa. Però per sota de tot això hi haurà sempre aquella cosa innata, biològica jo goso a dir, que els posa a ells en el terreny de la resistència i que ens posa a nosaltres en el terreny de la contraresistència. Per aquesta raó, jo he considerat sempre una equivocació dels partits catalans que en aquest moment de constituir la nostra autonomia i organitzar-la han cercat aquesta solidaritat amb els partits espanyols ; si no, mireu-ho : tot aliat que ens vingui d'ell serà un aliat que ens dividirà ; tot ajut que nosaltres els volgüem prestar, ha d'ésser un ajut que serà fet en sacrifici de la unitat catalana.

Nosaltres només tenim un títol per a encarar-nos amb Espanya, per a encarar-nos amb els Governes espanyols, que és el títol de catalans, tant si nosaltres som gent de dreta, com si som gent d'esquerra, tant si allí mana gent de dreta com si mana gent d'esquerra. I això s'ha vist : les falles de l'Estatut vénen d'unes Corts esquerranes, i han estat acceptades per uns catalans esquerrans. En aquells moments jo m'imagino que aquests catalans esquerrans, afectes naturalment i legítimament al sentit del seu esquerrisme, havien pensat que a Espanya hi havia més garantia, potser, de duració d'una situació esquerrana i no els repugnava cedir en coses que potser si s'haguessin pensat que no s'havia de comptar amb el signe de la política que domina a Espanya, sinó amb el que nosaltres poguéssim fer des d'ací, hauríem reclamat amb més urgència, amb més exigència, o no hauríem acceptat l'Estatut. Aleshores ens invocàvem la Constitució espanyola i ens la invocaven per a fer-nos acceptar, per a fer-nos acatar coses a altres catalans que no els sentim. Quan va venir l'elecció del Tribunal de Garanties jo ja vaig tenir l'honor, que vull recordar en aquests moments, d'advertir al Parlament català que aquest Tribunal de Garanties es constituïa d'una manera que no oferia cap garantia a Catalunya, que era una cosa fatal i prejutjada i predestinada que en el primer problema que se li portés fallaria, no en relació a la justícia o injustícia, no en relació a aquelles coses que eren pròpiament de la seva competència, sinó amb

un sentit polític. I ara ens hi trobem. I ha passat una cosa semblant a l'altre cantó: les dretes, que han volgut seguir aquest mateix camí, s'han trobat desbordades per aquests Governos espanyols, per l'anticatalanisme del Govern mateix a qui han acudit.

I aquesta és la nostra tragèdia. Jo voldria que ens convencéssim, perquè si ens en convencem veurem que tota la força que hem d'aconseguir, l'hem d'aconseguir en la nostra concòrdia, i que aquesta concòrdia l'hem de cercar sigui com sigui. Ara, la nostra tragèdia és que, davant l'ofensiva violenta a tot el que és la nostra llibertat, allò que se'ns ofereix a nosaltres com a àrea més immediata per oferir una resistència, és una cosa que pren l'aspecte de la defensa dels interessos materials d'una de les parts que aquí estan en pugna. Això no hauria passat si a l'hora de resoldre els nostres problemes hi haguéssim volgut pensar una mica més; això no hauria passat, per exemple, si quan vàrem redactar aquesta Llei de Contractes de Conreu, aquelles observacions, aquelles objeccions que feia jo mateix des d'aquí i en les quals m'acompanyaven altres representants que tenen lloc a aquesta Cambra, haguessin estat ateses; això no hauria passat tampoc si la política del Govern d'Esquerra durant aquest any no hagués estat una política tan partidista, perquè aquells senyors que han acudit a Madrid, aquells senyors que han acudit al Tribunal de Garanties, aquells senyors que han cercat l'acció diriment d'un poder foraster, no haurien trobat la reacció de pànic, no haurien trobat el suport que possitivament han trobat avui dintre mateix de Catalunya.

Jo he de dir aquestes coses, perquè són la meua manera de veure-les sempre, perquè jo ja les he dit aquí, i crec que tinc guanyada una autoritat per a dir-les, perquè tots sabeu que quan s'ha tractat de demostrar que nosaltres sabíem sobreposar-nos a totes les incitacions d'allò que en diuen un partidisme, nosaltres ens sobreposàvem, fent sacrificis, moltes vegades difícils, en ares d'aquesta concòrdia que nosaltres voldríem veure, i damunt de la qual nosaltres hi voldríem assentar tota la força que Catalunya necessita per a resistir, per a resistir en la forma mateixa de què ens estava parlant l'honorable senyor President.

Però, ara, jo he d'anar concretament a un altre punt. Se'ns invita a tornar a votar una Llei que vàrem votar el mes de març, i jo us he de dir, per la meua part, que jo començo per sotscriure la declaració de competència que el senyor Conseller de Justícia ha fet, a favor d'aquest Parlament, per a legislar sobre les coses respecte les quals legislava el Parlament de Catalunya en votar aquella Llei. Però jo no estic disposat a tornar a votar aquesta Llei, i no estic disposat a tornar-la a votar, per una raó que jo us diré: jo entenc que un Parlament no legisla dues vegades sobre una mateixa matèria, si no és per substituir una Llei per una altra, si no és per a recollir algun estat de fet que l'obligui a canviar una Llei per una altra Llei. Per a convalidar una Llei que vàrem votar el mes de març, jo no necessito tornar-la a votar; jo la vaig votar amb totes les reserves que en aquell moment vaig formular, i amb el mateix esperit

d'aleshores jo continuo considerant que aquella Llei és Llei, i jo crec que si ara la tornava a votar reconeixeria que la sentència del Tribunal de Garanties ha afectat la seva virtualitat.

Ara jo he de dir una altra cosa. Jo només veuria un motiu perquè el Parlament de Catalunya tornés a considerar el problema de la terra i formular una Llei, i és si el Parlament reconeixia que hi ha un estat de fet que s'ha de corregir, que hi ha una necessitat de concòrdia entre els catalans, d'on ha de néixer la força total de Catalunya, i vulgués consolidar-la, però no a conseqüència d'una sentència d'un Tribunal, sinó d'una apreciació directa dels fets, legislant sobre aquelles mateixes matèries que es diu que no són de la seva competència, en una forma que ell creïés més adient a les conveniències i a les necessitats de Catalunya. El dia que es decideixia això, aquell dia jo estic disposat a discutir i probablement a votar una altra Llei. Però aquella Llei del 21 de març, si heu d'entendre que la manteniu, si heu d'entendre que s'ha d'aplicar, jo no necessito tornar-la a votar, perquè jo no vull reconèixer aquí que la sentència del Tribunal de Garanties l'ha afectat per a res.

Ara, jo he de fer una altra manifestació. Jo m'abstindré de tornar a votar aquesta Llei, però si per als Diputats que seuen en aquests escons, el fet de tornar-la a votar pot tenir cap conseqüència de caràcter personal, de responsabilitat personal, jo aleshores, des d'aquest moment, reclamation la meua responsabilitat, la meua part en la responsabilitat que els pugui correspondre. (*Molt bé, molt bé!*)

Per acabar, gairebé podria dir que com he començat. Hem d'afirmar la sobirania de Catalunya, hem de defensar la llibertat de Catalunya, i per a defensar la llibertat de Catalunya, jo dic aquí que no ens podem fer il·lusions, que necessitem tot el poble de Catalunya, i jo demano, als uns i als altres, a tots els afectats, a tots aquells que se senten ferits i que se senten molestats, a tots aquells que tenen a la seva mà la possibilitat de les rectificacions — i en aquest cas hi ha possibilitats molt grans, sense minva de la dignitat i sense minva del prestigi, en aquells que tenen el poder, possibilitats que poden atraure des de l'altra banda els ciutadans de Catalunya, àdhuc per sota, si era necessari, o per damunt de la coacció de la disciplina política —, jo els demano a tots que posin en joc aquestes possibilitats perquè a Catalunya vingui un estat de concòrdia que ens posi en situació, no solament de defensar-nos d'aquest atac que és l'inici d'una sèrie, sinó de defensar-nos d'una manera definitiva i total de tots els que puguin venir.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Xirau.

El Sr. XIRAU: Senyors Diputats: En aquests moments decisius per a la vida del nostre poble, el Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra m'ha fet l'honor de designar-me per a explicar el nostre punt de vista. Després d'haver escoltat amb satisfacció la declaració del senyor President de la Generalitat i del senyor Conseller de Justícia i Dret, i obeint a l'amable indicació que creiem molt encertada, de la presidència de

la Cambra, vaig a fer-ho amb brevíssimes paraules.

Per a nosaltres, com sabeu, l'Estatut i la Constitució de la República, del qual l'Estatut en forma part, són intangibles, són invulnerables, i de la mateixa manera que els defensarem apassionadament, sense transigir mai, a les Corts Constituents, volem defensar-los aquí. Per això, per a defensar la Constitució que representa la garantia dels drets de l'home i l'Estatut que representa la garantia dels drets dels pobles, de Catalunya singularment, per a defensar una cosa i altra fa unes mesades, mantenint íntegrament les directrius fonamentals ideològiques i tàctiques que varen donar vida al nostre partit, entrarem en aquesta coalició de Govern, però hi entrarem mantenint naturalment aquestes directrius, però noblement, llealment, sense reserves de cap mena.

Això varem fer fa unes mesades per a defensar aquests drets que us deia i, avui, amb la mateixa decisió, amb la mateixa llealtat, amb el mateix entusiasme, ens oferim a recolzar aquest Govern per anar a l'acció que calgui.

¿Quin serà el resultat de l'actitud que ens ha exposat coratjosament el senyor President de la Generalitat? Jo no vull enganyar ni els senyors Diputats ni vull enganyar el poble. D'aquesta actitud en poden resultar dues coses solament: o bé que, convençut de la seva extralimitació, del moment d'ofuscació que tingué, cedeixi el Govern de la República, o bé que el Govern de la República acudeixi a un acte de violència. Jo no puc suposar que nosaltres cedim en el més mínim, perquè defensem un dret que és sagrat. Doncs, bé, jo entenc, en nom del Partit que represento, que nosaltres, en el cas que es produís un fet de violència del Govern de la República, la Generalitat ve obligada a contestar, ja que té força material, a la violència amb la violència, (*Molt bé, molt bé!*) i fent això no farà més que complir estrictament el seu deure. I no temin els bons republicans i bons catalans, bons catalans i republicans de Catalunya i bons republicans de la resta d'Espanya, no temin, que si les circumstàncies ens duïen a un moviment revolucionari, potser aquest ens aconseguiria dur a aquell ambient de purificació que dissortadament no ha estat possible aconseguir fins ara en molts indrets de la República. (*Aplaudiments.*)

Ja sabeu, doncs — per acabar amb breus paraules, com deia abans — quina és la nostra bandera: nacionalisme pur, intransigent, integral, inflexible; federalisme pur; unió lliure amb la resta dels pobles lliures espanyols; esquerrisme pur; laïcisme, i justícia social. I nosaltres, amb aquest programa, avui com ahir i com demà, no cedim, no transigim, ni ens blinquem davant de cap imposició. Per això, si ens mantenim, com ha dit coratjosament i noblement el senyor President de la Generalitat — i crec fermament que ho farà —, en aquest terreny, nosaltres li prestarem tot l'apoi, tot el nostre esforç.

Catalunya, fa unes centúries, s'aixecà en lluita contra forces immensament superiors, i caigué vençuda, però caigué sostenint l'honor del poble i per això ha estat possible el seu redreçament. Avui, si fos necessari, repetiria Catalunya

aquesta gesta heroica, però avui, sortosament, tenim el recolzament de la resta dels companys d'Espanya, de les esquerres espanyoles, que noblement amb nosaltres han lluitat, a les Corts Constituents, per a la renovació de Catalunya i per a la renovació total d'Espanya. Per això jo us deia que si l'entusiasme és ferm i la decisió serena i segura, la victòria, incruent o cruent, segons sigui necessari, serà nostra. I res més. (*Grans aplaudiments.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Abadal.

(*Se senten rumors a les tribunes públiques, i el senyor President imposa ordre.*)

El Sr. ABADAL: Honorable senyor President, Senyors Diputats: La meua presència aquí en el dia d'avui no significa canvi en l'actitud de la Minoria de Lliga Catalana, a la qual jo pertanyo. La nostra abstenció en els treballs parlamentaris, respon a motius que hem explicat diverses vegades. No havent variat els motius, no hi ha ocasió perquè hagi canviat la nostra actitud. Però en el dia d'avui, que considero jo un dia de molta transcendència per a l'esdevenidor de Catalunya, calia que en aquest recinte s'aixequés la veu d'un sector nombrós de l'opinió pública catalana, d'aquell sector que nosaltres representem. A això he vingut, i a res més que a això. Jo parlaré amb tota claredat, dient tot el meu pensament, però parlaré amb tota la serenitat que els moments actuals crec que ens imposen a tots.

No crec que en aquests moments calgui, o sigui precis, entrar en històries. Ha cregut el senyor President de la Generalitat convenient fer records determinats d'actuacions passades. Realment, no són aquestes coses les que puguin influir en el dia d'avui en les nostres resolucions, però, tota vegada que el senyor President de la Generalitat ha cregut convenient referir-s'hi, jo dic que per la meua part estic orgullós de la meua història, estic orgullós de les intervencions que he tingut en la memorable Assemblea de Parlamentaris de l'any 1917 (*Rumors.*), que crec que és el fonament de tot el que ha vingut després, i estic satisfet de l'actitud que jo, durant el temps de la Dictadura, vaig creure que havia de prendre.

Però, deixem-ho de banda. Ja he dit que no creia que aquests moments fossin moments de recordar coses passades; pensem en el present, que és de prou gravetat perquè tots meditem i pensem què és el que més convé.

Un Tribunal establert per la Constitució de la República espanyola, un Tribunal establert i confirmat en l'Estatut de Catalunya, ha resolt una qüestió que li ha estat presentada, i el Tribunal ha dictat la seva sentència. A què examinar-la? Bona? Dolenta? Amb falles? Sense falles? Jo no ho sé, ni puc saber-ho. Jo el que sé és que és un Tribunal al qual la Constitució de la República espanyola ha donat una competència determinada, i que l'Estatut ha acceptat aquesta competència. (*Rumors.*) No solament, senyors Diputats, l'ha acceptat l'Estatut de Catalunya i constitueix un engranatge de totes les institucions constitucionals d'Espanya, sinó que, molt encertadament, el Govern de la Generalitat, en nomenar el seu Comissari de Competències perquè

anés a defensar el criteri de la Generalitat dintre d'aquest Tribunal de Garanties Constitucionals, ha acceptat la seva competència i, implícitament i prèviament, ha acceptat les sentències que aquest Tribunal dictés. (*Rumors.*) ¿Es que per ventura, quan dintre dels litigis judicials, ve una sentència en contra d'allò que hom creu justícia — i ens hi hem trobat tots els que hem exercit la carrera i tots els litigants —, és possible resistir allò que és la interpretació i l'aplicació del Dret, tota vegada que els Tribunals són, precisament, per a resoldre els conflictes que hi hagin en coses de Dret? Gravíssim és, senyors Diputats, resistir per part dels particulars la sentència d'un Tribunal, però més greu és, més greu seria, que aquesta resistència es fes per part d'un poble. Els Estats de plena sobirania, senyors Diputats, accepten i acaten les resolucions del Tribunal Internacional, i no s'ha donat cap cas, ni podria donar-se, que un Estat es resistís a aquestes resolucions d'un Tribunal Internacional, perquè aleshores ell mateix se sortiria de dintre del concepte dels Estats civilitzats.

El Sr. CANTURRI : On heu deixat el nacionalisme? (*Forts rumors d'aprovació.*)

El Sr. ARMENDARES : A l'assemblea de Parlamentaris!

El Sr. PRESIDENT : Ordre, senyors Diputats!

El Sr. ABADAL : Però penseu bé, penseu bé la resolució que en el dia d'avui s'ha de prendre. Es la Constitució de la República la que estableix el Tribunal de Garanties, i la que li dona la competència. És el nostre Estatut...

El Sr. COLLEDEFORNS : Al qual sou traïdors!

El Sr. ABADAL : El que estableix aquesta mateixa competència del Tribunal de Garanties. Ara bé, en rebutjar una resolució d'aquest Tribunal de Garanties que està fonamentat en la Constitució i en l'Estatut, és un atac a la Constitució de la República, i és un atac a l'Estatut de Catalunya. (*Rialles en la quasi totalitat de la Cambra. Rumors.*)

El Sr. PRESIDENT : Senyors Diputats, ordre! Una de les proves de la plenitud del Parlament és escoltar els diferents contraopinants.

El Sr. FRONJOSA : (*Dirigint-se al senyor Abadal.*) Jo creia que era de broma, el dir-vos patums! Però ara veig que va de veres.

El Sr. PRESIDENT : Ordre, i prego als senyors Diputats, que usin paraules parlamentàries. Segueixi el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL : Crec jo que són aquests uns moments de prou gravetat perquè no es puguin prendre les qüestions i les resolucions que va a prendre el Parlament de Catalunya en la forma en la qual algunes veus del Parlament se la prenen. Joestic aquí complint el que crec que és un deure meu, i crec que davant l'expressió del que jo crec que és un deure, encertat o equivocat — jutgeu-ho com volgueu.

El Sr. FRONJOSA : No hi ha ningú que tingui el deure de traïr la Pàtria! (*Rumors d'aprovació.*) Ningú, no hi té dret! (*Molt bé, molt bé!, en alguns escons. El senyor President reclama ordre.*) És indigne! No em mereixeu cap respecte,

ni com a home ni com a Diputat. (*Segueixen els rumors.*) Sou uns traïdors a Catalunya. (*Alguns senyors Diputats aplaudeixen el senyor Fronjosà.*)

El Sr. PRESIDENT : Ordre, senyors Diputats. Es convenient, per l'autoritat del Parlament, la major serenitat dels senyors Diputats, precisament perquè estem en moments de gran responsabilitat, com invocava l'honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya. (*El senyor President aconsegueix imposar ordre.*) Segueixi el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL : Fa ja molts anys que jo lluito perquè siguin aconseguides les aspiracions de Catalunya i en el curs de la meua vida, he tingut moments difícilíssims que he procurat vèncer. Jo he cregut consagrar la meua vida a Catalunya, pensant que podien venir moments en els quals hi hagués alguna cosa més gran per a mi que el que representa el sacrifici de la vida; i aquesta cosa és el que representa la injúria de la paraula traïdor.

El Sr. CANTURRI : És el que sou. (*Rumors perllongats. La Presidència imposa ordre.*)

El Sr. ABADAL : Ja vivim en uns moments en què he passat això. Jo a Catalunya li he ofert el sacrifici de sentir-me dir «traïdor»; si això podia ésser per al bé de Catalunya...

El Sr. FRONJOSA : No ens eterniu, no! (*Rumors d'aprovació. El senyor Fronjosà abandona el Saló. El senyor President imposa ordre.*)

El Sr. ABADAL : El temps fa sempre justícia, i moltes vegades la justícia la fan els mateixos contemporanis. (*Rumors.*)

El Sr. CANTURRI : Ja us la faran, ja!

El Sr. PRESIDENT : Torno a pregar als senyors Diputats que no interrompin el senyor Abadal. El senyor Abadal s'ha confiat en aquest Parlament; i la base del Parlament és el respecte mutu. Segueixi el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL : Dissortadament, ho reconeixereu tots; ho sabem i ho veiem amb pena. Lluitant tots els Diputats de les Constituents quan s'anava formulant l'Estatut de Catalunya, aquest Estatut, a més d'ésser raquític pel que Catalunya vol i pel que Catalunya mereix, té una falla molt gran, que és la falla que representen les confusions a què aquest Estatut dona lloc, i aquestes confusions són les que poden donar lloc a aquestes lluites de competència; i davant d'aquestes lluites de competència, perquè indubtablement, indubtablement, que vindran altres vegades en què s'haurà d'imposar la qüestió de veure si té raó el Govern de la República espanyola o si té raó el Govern autònom de Catalunya, penseu el que pot significar que en el dia d'avui sigui el Parlament de Catalunya el que estableixi el camí de resistència a la resolució del Tribunal de Garanties Constitucionals, que, dissortadament, si aquest camí de resistència era seguit per altres institucions diferents de la del Govern autònom de Catalunya. Ah!, aleshores, perillaria molt la nostra autonomia, la nostra autonomia moriria i moriria a conseqüència d'aquest mateix camí de resistència que nosaltres li hauríem ensenyat. (*Grans rumors.*)

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT : Reviuria molt més forta, perquè això és el que manca, l'exemple en aquest sentit.

El Sr. ABADAL: Entenc que per molta gravetat que tingui la sentència que ha pronunciat el Tribunal de Garanties Constitucionals, la vertadera gravetat del cas és la resolució que es prengui en aquest moment. Vegin els senyors Diputats, vegi l'Honorable senyor President de la Generalitat i els senyors Consellers del Govern de la Generalitat, de no equivocar el camí, que si s'equivocava el camí podríem ésser nosaltres aquells a qui se'ns digués un dia responsables del que representés el dia de demà les pèrdues que nosaltres tinguéssim en la nostra autonomia. I aquesta responsabilitat és la que voldríem que vosaltres penséssiu i que, meditant-ho bé, veiéssiu que els camins de la resistència no són els bons camins per a arribar el dia de demà a la perfecta conservació i perfeccionament de la nostra autonomia.

Per això, nosaltres, ara com sempre, per la defensa de l'Estatut i per la defensa de l'autonomia de Catalunya estem sempre disposats a fer tot el que calgui en el lloc que sigui, (*Grans rumors. El senyor Bru pronuncia unes paraules i es retira del saló.*) ... com ho vàrem fer al costat vostre dintre de les Constituents.

El Sr. RIERA: Si vàreu votar en contra.

El Sr. ABADAL: De l'Estatut?

El Sr. RIERA: De la Constitució.

Diversos senyors DIPUTATS: Sí, vàreu votar en contra. (*Forts rumors. El senyor President imposa enèrgicament ordre.*)

El Sr. ABADAL: Si creuen els senyors Diputats que jo els molesto, callaré.

El Sr. PRESIDENT: Cap senyor Diputat pot sentir-se molestat pel seu discurs, senyor Abadal. El senyor Abadal pot seguir en l'ús de la paraula.

El senyor ABADAL: Penseu que la nostra autonomia no és solament aquest punt que ara discutim. Penseu que en la nostra autonomia hi han moltes altres coses que defensar, hi han moltes altres coses que implantar. Penseu que hi han qüestions importantíssimes, com són les de les finances (*Rialles.*) i de l'ensenyament català i de l'administració de Justícia.

El Sr. BATTESTINI: El patrimoni de la pàtria!

(*Altres senyors Diputats fan interrupcions que no arriben a la taula dels taquígrafs.*)

El Sr. ABADAL: Comprenc que avui dia hi ha una veu a Catalunya que no es pot sentir.

El Sr. PRESIDENT: Senyor Abadal, la V. S. està emparada per la Presidència. Com la V. S. sap, les interrupcions són freqüents en tots els Parlaments; i la veu de la V. S. podrà ésser interrompuda, però no ofegada. Pot seguir el senyor Abadal el seu discurs, en la seguretat de que en cap moment li mancarà l'empar de la Presidència.

El Sr. ABADAL: Ho reconec i li agraeixo molt a la Presidència.

El Sr. PRESIDENT: La Presidència prega als senyors Diputats que no interrompin al senyor Abadal, i el que vulgui fer ús de la paraula, ha de demanar-ho a la Presidència. El senyor Abadal fa ús de la seva prerrogativa de Diputat, i la Presidència té l'obligació d'emparar-lo. S'ha vingut a confiar tot sol al Parlament i, per tant, la Cam-

bra ha d'extremar la seva delicadesa. Segueixi el senyor Abadal.

El senyor ABADAL: No els molestaré molt.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Abadal pot fer ús de la paraula pel temps que tingui per convenient.

El Sr. ABADAL: Estic molt reconegut a l'empar de la Presidència; però no per això deixo de fer-me càrrec de la situació de les coses. Per això vaig a acabar definitivament, dient-vos i recordant-vos que Catalunya ha tingut molts moments de glòria, dels quals tots nosaltres, com a catalans, estem absolutament enorgullits; però Catalunya també en la seva història ha comès errades que li han costat molt cares, errades precisament que no consisteixen en altra cosa que en aquelles coses mateixes que sembla que en el dia d'avui es dibuixen en el vostre pensament. Penseu, penseu bé que en el dia d'avui no solament representeu vosaltres i heu de representar la responsabilitat dels catalans que viuen, sinó de totes les generacions que han preparat aquest moment i de les generacions que han de venir. I crec que si bé ho mediteu, no seguireu el camí que heu iniciat en aquest moment.

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: L'honorable senyor President de la Generalitat té la paraula.

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: M'aixeco per a contestar amb dues paraules al senyor Abadal, dues paraules únicament sense voler entrar en l'examen ni en l'anàlisi de les consideracions que el representant de Lliga Catalana acaba de fer. Ens fóra molt fàcil respondre, i perquè ens fóra tan fàcil, no volem fer-ho. I sols volem dir que el Govern de la Generalitat es dóna compte de la responsabilitat d'aquests moments i accepta la possibilitat de què per l'obcecació dels altres, no la nostra, pogués venir, dolent-nos molt, un estat de força, d'una situació influenciada pels mateixos sentiments de la monarquia borbònica. Creiem en aquesta possibilitat, i admetem la possibilitat, ja difícil, però l'admetem també, de què Catalunya sigui vençuda i de què ens siguin arrabassades totes les llibertats; però com que els que hi som davant hi perdrem la vida, renaixerà d'una manera triomfant la nacionalitat catalana.

(*En acabar el discurs de l'honorable senyor President de la Generalitat, la Cambra, a excepció del senyor Abadal, a peu dret esclata en una ova-ció llarguíssima. Es senten diversos visques a Catalunya i al seu President.*)

El Sr. ABADAL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL: Tan sols dues paraules: La responsabilitat, com la glòria, en aquest cas seran vostres; nosaltres no hi tindrem part. (*Forts rumors, que duren llarga estona, a les tribunes públiques també es fan manifestacions, que la Presidència talla.*)

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Dipu-

tats : La transcendència del moment és absolutament desproporcionada a la modèstia d'aquest Diputat, encarregat de portar aquí en aquests moments la veu dels socialistes catalans.

N'hi hauria prou — perquè entenem tots, la brevetat ens obliga a què n'hi hagi prou, que no hem vingut aquí a fer una sessió parlamentària, sinó a realitzar un acte, i per a realitzar un acte hi sobren les paraules — en fer constar aquesta adhesió cordial i absoluta dels socialistes catalans, en aquests moments, al Govern de la Generalitat. Però el senyor Romeva feia una cita que ens obliga a fixar respecte d'aquesta cita la nostra posició. Es referia el senyor Romeva a allò que ell en deia els petits problemes universals, dient que aquests petits problemes de caràcter universal quedaven ofegats pel fet de la nacionalitat. Nosaltres volem fer constar ben bé, que la nostra adhesió al Govern de la Generalitat, la nostra adhesió a aquest acte patriòtic d'aquests moments, no és perquè el fet de la nacionalitat ofegui aquests que nosaltres en diem els grans problemes universals, els problemes universals que planen molt per damunt de totes les nacionalitats. Això que nosaltres diem, ho demostrava amb fets abans que nosaltres el senyor Abadal, demostrant que els grans problemes universals per a ells tenen molta més importància que no pas el petit problema de la nacionalitat, quan veuen afectats els seus interessos, ja que els interessos superen el problema de la nacionalitat i hi fan solemne defecció. Nosaltres no fem defecció, perquè els problemes universals que sentim ens porten en aquest moment a estar en absolut al costat del Govern de la Generalitat.

Hi hauria molt a dir respecte d'aquests punts però crec que no ens hi hem d'entretenir. Crec que no hem d'empetir el problema, com ho feia el senyor Abadal, parlant de litigants ; no és hora de litigants, senyor Abadal, és l'hora del poble que sent tota la seva sobirania, que vol fer ús d'aquesta sobirania, i que fa la declaració solemne de què quan un Tribunal que és innapel·lable la provoca, ha de pagar el seu error amb la seva vida. La sobirania del poble està per damunt de tot, i els que l'atropellen han de morir quan no hi ha altra manera de solventar el seu error més que la seva mort. (*Aplaudiments.*)

El Sr. SIMÓ I BOFARULL : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Simó.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL : El Govern no ens demana més que una cosa. Pot comptar per anticipat amb els nostres vots.

Permeti la Cambra, però, dos mots, perquè jo penso que potser no està de més parlar del Cap de l'Estat. Jo penso que com a ciutadans tenim dret a ocupar-nos del Cap de l'Estat, i penso que la cosa és molt clara. El Cap de l'Estat deu conèixer els seus deures, deu conèixer l'esperit del país i la Constitució que va prometre.

El Sr. PRESIDENT : Evidentment.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL : No té, doncs, més que dissoldre les Corts i donar la correcció que mereix a aquest Tribunal que adora el senyor Abadal. Jo, al senyor Abadal, l'admiro, i si la

Presidència m'ho permet, jo diria que la meua admiració no pot ésser justificada. Que ens vingui ara ells, homes de seny, homes d'ordre, homes previsors, tan previsors que àdhuc cotitzen o preveuen les cotitzacions, que diguin aquí : Ja veieu on us porten la vostra obeccació i les vostres protestes ! I vosaltres no veieu on us porten el defensar els trenta diners de Judes ? Els responsables sou vosaltres ! No els responsables, els culpables ! (*Molt bé ! i aplaudiments.*)

El Sr. LLORET : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Lloret.

El Sr. LLORET : Senyors Diputats : Es massa solemne l'hora present perquè jo vingui a entretenir-vos amb un discurs per a parlar de l'assumpte que aquí ens ha portat.

Jo he de recordar en aquests moments una data històrica, la data de la dissolució de la Mancomunitat de Catalunya. Llavors, els representants de les minories republicanes en aquella Mancomunitat exigiren una declaració que acabava amb unes paraules d'un poeta gloriós de la nostra terra. Ens arrabassaven la Mancomunitat, però l'ànima era nostra.

Avui, senyors que vàreu subscriure amb nosaltres aquell document (*L'orador s'adreça al senyor Abadal.*), no ens poden arrabassar la nostra ànima ni poden arrabassar-nos la nostra autonomia. Jo faig ofrena al Parlament i al Govern de Catalunya de l'esforç i de la decisió del Partit d'Acció Catalana Republicana a favor del manteniment de les nostres llibertats. (*Molt bé ! i aplaudiments.*)

El Sr. TORRES : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Humbert Torres.

El Sr. TORRES : Senyors Diputats : Les referències que ens arriben de l'espectacle que ofereixen els voltants del Parlament, són tan impressionants, en el veritable sentit de la paraula, que si no fos que es podria interpretar com una desconsideració que des dels bancs mateixos de la Majoria no sortís alguna veu, per modesta que fos, com ho és la meua, en el moment en què es debat una qüestió tan important, us dic sincerament que renunciaria a parlar.

Però com que això no és possible, vaig a fer-ho, no diré breument, sinó gairebé telegràficament, per sintetitzar bé la posició de la Majoria en aquests moments.

Després de la sentència, l'acte, al nostre entendre, que millor ha respost materialment, espiritualment i psicològicament, a la nostra posició, ha estat el fet colpidor, per la seva significació, que el senyor Conseller de Justícia i Dret, en nom del Govern, reproduís íntegrament, sense treure'n punt ni coma, el mateix Projecte de Llei que el Parlament de Catalunya va votar en ús de la seva sobirania.

Aquest projecte nosaltres estem disposats a votar-lo íntegrament, perquè ja l'hem discutit prou. Ve a resoldre un problema que, contra el que s'ha dit, no l'hem plantejat nosaltres. No he de fer resencions històriques. El problema de la terra és viu a Catalunya de segles enrera ; més diré, de segles enllà, molt més viu, molt més

apassionat, molt més candent i molt més perillós que en l'hora present. Aquest problema no és específic de Catalunya: és un problema universal, que s'ha plantejat gairebé a tots els pobles de la terra. Per què? Perquè en la inevitable crisi de transformació que totes les idees, principis i institucions humanes sofreixen, la idea de la propietat privada no podia escapar d'aquest sentit de transformació; i és indiscutible que per les condicions especials que hi concorren, per la forma de propietat privada que és la terra, ella havia de sofrir, més que cap i primer que cap altra manifestació de la propietat, la influència d'aquesta crisi. (*Molt bé!*) No és, doncs, l'Esquerra la que promou, ni aguditza, ni exalta aquest problema; el que fa és recollir-lo i endegar-lo per vies de Dret i de Justícia. És més: un partit al qual d'una manera injusta se'ls vol qualificar d'extremista, dintre de la seva tònica governamental, pot dir que en el problema de la terra, si es mira la solució jurídica emanada d'aquest Parlament i es compara amb els principis que han informat la reforma agrària als altres pobles, fins en aquells que tenen institucions polítiques de to més conservador, d'esperit públic més endarrerit que no el té la nostra estimada Catalunya, que les característiques essencials de la reforma que surt d'aquest Parlament són de gran prudència, d'un sentit altament governamental. I és per això que nosaltres, arribats aquests moments, no podem dir, no podem fer altra cosa que repetir el nostre vot i el nostre assentiment, de dalt a baix, al Projecte de Llei novament llegit pel Conseller de Justícia senyor Lluhi, entenent que en fer això no solament no fem una obra anàrquica, no solament no anem a arruinar l'economia de Catalunya, no solament no fem una obra antipatriòtica, sinó que entenem fer el contrari; una obra humana, una obra racialment catalana, una obra radicalment governamental i — passi l'aparent contradicció que semblin tenir aquestes dues paraules — anem a votar la Llei fent constar que per a donar solució de dret a un problema tan agut, nosaltres, els anomenats esquerrans, som els que ens convertim en homes conservadors. I aquests altres senyors de la Lliga, amb una qualificació política de conservadorisme social, són els que es converteixen en aquests moments en els revolucionaris, en anàrquics; puix el presentar el recurs davant del Tribunal de Garanties Constitucionals no és altra cosa que portar a un problema tots els perills, totes les exaltacions de la passió.

¿Es creuen que les aigües d'un riu detenen el seu curs perquè hi hagi una resclosa, per alta, per forta i per espessa que sigui, que pugui determinar el curs d'aquestes aigües? De cap manera, senyor Abadal: tots els respectes per la seva honorable persona, però d'allò que hi ha al darrere de la V. S., de la vostra política, jo us acuso de fer una política precisament anarquitizant; perquè aquest obstacle que vosaltres poseu al lliure curs, a la solució satisfactòria dels problemes involucrets en la Llei de Contractes de Conreu, no detindrà, com la resclosa al riu, el curs de les aigües; les aigües continuaran baixant, la resclosa la batrem tots plegats, amb la sola i única

diferència que l'aigua, això és, l'esperit popular, en lloc de poder ésser font de vida, pot convertir-se per la vostra obra, en instrument de mort i instrument de desolació de la nostra terra. (*Aplaudiments.*)

Però a ningú de vosaltres, senyors Diputats, se us pot escapar que aquest problema, per les circumstàncies que jo ara no vull analitzar per la manca de temps i per la necessitat d'acabar ràpidament, a ningú de vosaltres se li amaga que aquest problema ja depassa, de molt, l'aspecte purament processal, de la viabilitat d'una Llei; no, ja no es tracta d'un problema de simples relacions contractuals entre el propietari d'una terra i el seu terratinent: és un problema purament espiritual, de dignitat del nostre poble, i solament així s'explica l'espectacle magnífic, l'abrandament popular, la vibració altament patriòtica que s'està operant a tot Catalunya davant l'ofensa al més elevat i digne en l'home i en els pobles, que són el seu amor a la seva pròpia dignitat i llibertat. (*Molt bé!*)

Es per això que nosaltres aquest problema entenem que l'hem de comprendre no solament en l'aspecte purament jurídic, que en podríem dir, sinó en aquest altre espiritual, que ofereix per a nosaltres un caire preponderant.

¿No us diu res, honorable senyor Abadal, no us diu res aquesta nova solidaritat patriòtica, que al volt d'aquest problema s'està formant per tota la nostra terra, amb la sola i única excepció de vosaltres, aliats — quines coses té la història i quines coses té la vida política! — aliats únicament amb aquelles altres forces polítiques que des del nostre record han polaritzat sempre tot el que hi havia d'hostil, de refractari i d'advers al sentiment català, que és... (*Aplaudiments que no deixen sentir les paraules finals de la frase.*) ¿No us diu res, senyor Abadal, l'espectacle, l'exemple admirable, digne de tot encomi, que ha donat fins en aquests moments l'honorable diputat senyor Romeva i el partit al qual ell li escau de representar en aquest Parlament, actitud que mereix tota la gratitud nostra, pel seu alt sentit patriòtic i de comprensió; partit i sector d'opinió que, com ningú no ignora, en el polític, en el social, en el religiós, té tantíssims punts de contacte amb el partit al qual representa la V. S.? ¿I no haureu perdut la memòria, amics de Lliga Catalana, quan no recordeu que el vostre mestre, el gran català Prat de la Riba, pronunciava aquelles paraules segons les quals «la seva pàtria és Catalunya i res més que Catalunya», amb la qual cosa afirmaven que tots els problemes de Catalunya, per ésser Catalunya una nació, dins la nostra terra s'havien de resoldre? ¿Sou vosaltres, els seus continuadors, els que contradiu en l'essencial aquesta doctrina bàsica del catalanisme irreductible que representava Prat de la Riba?

El senyor Abadal ha fet unes manifestacions en virtut de les quals ha vingut a suposar que l'actitud que es dibuixava a través dels parlaments de l'honorable senyor President de la Generalitat i del senyor Conseller de Justícia, era la que ell ha pensat lògicament que havia d'ésser i s'ha alarmat extraordinàriament davant la possibilitat que un Govern constituït no acatés la sentència d'un

Tribunal que és emanat de les Lleis de la República. El senyor Lluhi, Conseller de Justícia, prou eloqüentment ha tractat aquest aspecte de la qüestió per a demostrar d'una manera clara i categòrica com el Tribunal de Garanties Constitucionals, en fallar i en resoldre, ho ha fet més des d'un punt de vista polític, que des d'un punt de vista legal. Però jo, pel meu compte, li he d'afegir al senyor Abadal que també la Constitució és, no solament una Llei, sinó que és la Llei màxima de la República, és la Llei mare de la qual en deriven totes les altres. Així i tot, la nostra Constitució, mentre no estigui derogada o modificada, estableix el laïcisme de l'Estat, senyor Abadal, i com no ha protestat la Lliga Regionalista, com no ha tingut el senyor Abadal paraules de blasme davant la conculcació dels principis del laïcisme de l'Estat després del fet de donar setze milions de pessetes del Pressupost nacional, quan segons la lletra i l'esperit de la Constitució s'estableix que cap poder estatal, municipal, regional ni de cap classe pot subvenir a les necessitats de cap culte? Com no protesta ningú de la inconstitucionalitat d'aquesta actitud i de la de trametre, en nom del Govern de la República, un Ambaixador a Roma per a pactar un concordat amb el Sant Pare, contravenint amb això expressament el contingut, en el text i en l'esperit, de la Constitució espanyola? Nosaltres hem de dir, a més d'això, que no hi veiem, en aquest fet, quelcom isolat, sinó un símptoma d'una sèrie de fets tots els quals traeixen una disposició d'esperit completament hostil a la nostra terra.

Per totes aquestes circumstàncies, senyors Diputats, i en la necessitat d'acabar ràpidament, jo he de dir que la història ens jutjarà en el seu dia a uns i a altres; que la majoria accepta íntegrament les responsabilitats que es puguin derivar, de tota mena, quan més altes i greus, més, de l'actitud que ací es prengui; que el Govern ens té d'una manera devota i disciplinada al seu costat; i que passarem per tot menys per l'esclavitud espiritual, perquè no podem consentir, sense protesta, en avalar una actitud de renunciament al més alt dret que tenen els homes i els pobles, a disposar lliurement d'ells mateixos, a governar-se d'acord amb les seves necessitats. *(Grans aplaudiments.)*

El senyor PRESIDENT: Doni's compte d'una proposició que ha estat presentada.

(Un senyor Secretari dóna lectura a la següent proposició:)

«AL PARLAMENT DE CATALUNYA

Els Diputats que sotscriuen, vist el discurs pronunciat per l'honorable senyor President de la Generalitat, tenen l'honor de proposar a la Cambra la següent:

PROPOSICIÓ INCIDENTAL

"Que s'ordini la impressió del text taquigràfic d'aquest discurs i es trameti a tots els Municipis de Catalunya per tal que sigui fixat al tauler d'Edictes del Municipi corresponent i en els indrets més centrals de la població."

Palau del Parlament, 12 de juny del 1934. — Espanya, Tauler, Farreres i Duran, Bilbeny, Fàbrega, Soler i Bru, Galés, Ruiz i Ponseti, Casanelles, Lloret, Canturri, Colldeforns, Ribes i Soberrano, Magre, Simó i Bofarull, Torres, Battestini, Guinart i Irla.»

El Sr. PRESIDENT: S'aprova?

El Sr. ABADAL: Amb la meua abstenció.

El Sr. PRESIDENT: Resta aprovada amb l'abstenció del senyor Abadal.

Passarà la Comissió de Conreus a reunir-se per tal de dictaminar sobre el Projecte de Llei sotmès a la Cambra.

Se suspèn la sessió per menys d'un quart d'hora.

(Són tres quarts de vuit de la vetlla i cinc minuts.)

(A les vuit de la vetlla i tres minuts, el senyor Casanovas declara represa la sessió.)

Al banc del Govern, hi ha els honorables senyors President de la Generalitat i senyors Consellers de Justícia i Dret, de Finances, de Cultura, d'Economia i Agricultura i de Treball i Obres Públiques.)

El Sr. PRESIDENT: Doni's compte del dictamen de la Comissió de Contractes de Conreu.

(Es dóna lectura al següent:)

«DICTAMEN

Reunida la Comissió especial de Contractes de Conreu sota la presidència del senyor Pere Cerezo i Hernàez, amb assistència dels Vocals senyors Riera, Sellés, Bru i Jardí, Galés, Folch, Dot, Companys J., Gerhard, Ruiz i Ponseti i Casanelles, i actuant de Secretari el senyor Enric Canturri i Ramonet per tal de dictaminar el Projecte de Llei de Contractes de Conreu llegit avui a la Cambra, trobant-lo enterament adequat a l'objecte de regulació que persegueix, té l'honor de proposar, per unanimitat, al Parlament, que l'esmentat Projecte de Llei sense cap esmena ni addició, sigui aprovat i convertit en Llei de Catalunya.

Palau del Parlament, 12 de juny del 1934. — El President, Pere Cerezo. — El Secretari, Enric Canturri i Ramonet.»

El Sr. PRESIDENT: Ha estat presentada una proposició relacionada amb la discussió d'aquest dictamen. El senyor Secretari se servirà donar-ne lectura.

(Es llegeix la proposició següent:)

«AL PARLAMENT

Els Diputats que sotscriuen tenen l'honor de sotmetre la següent

PROPOSICIÓ INCIDENTAL

Que donades les circumstàncies excepcionals que concorren en el Dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei relatiu als Contractes de Conreu, que acaba d'ésser llegit a la Cambra, es tingui per modificat l'art. 21 del Reglament en el

sentit que permeti la discussió immediata de l'al·ludit projecte i la seva votació definitiva.

Palau del Parlament, 21 de juny del 1934. — Coromines, Tauler, Dalmau, Viadiu, Torres, Canturri, Ruiz i Ponseti, Magre, Irla, Farreres i Duran, Lloret, Colldeforns, Ibars, Ribes i Soberano, Soler i Bru, Casanelles i Bilbeny.»

El Sr. PRESIDENT : S'aprova aquesta proposició? (*Resposta afirmativa.*) Resta aprovada. Es passa a la discussió immediata del dictamen. Queda oberta la discussió de la totalitat. No havent-hi cap senyor Diputat que hagi demanat la paraula, va a procedir-se a la discussió per articles.

Article 1.er No hi ha cap vot particular ni cap esmena. S'aprova? (*Resposta afirmativa.*) Resta aprovat.

(*A continuació són aprovats, sense discussió, i amb la mateixa fórmula, els arts. 2.ª al 13, ambdós inclusius.*)

El Sr. RUIZ I PONSETI : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI : Per a consultar a la Presidència si hi hauria possibilitat d'aprovar la Llei en bloc, ja que no hi ha cap esmena ni cap vot particular.

El Sr. PRESIDENT : Però el Reglament preveu que cal discutir per articles. Són deu minuts més d'atenció dels senyors Diputats.

El Sr. RUIZ I PONSETI : D'acord amb la Presidència.

El Sr. PRESIDENT : Article 14. No hi ha cap esmena ni cap vot particular. S'aprova? (*Resposta afirmativa.*) Resta aprovat.

(*A continuació s'aproven, sense discussió, i amb la mateixa fórmula, els articles 15 al 87, ambdós inclusius, així com els articles addicionals, les disposicions transitòries i la disposició final.*)

El Sr. PRESIDENT : Va a procedir-se a la votació definitiva.

El Sr. TAULER : Demano votació nominal.

El Sr. PRESIDENT : Serà votació nominal.

(*Té lloc la votació nominal. Han dit SÍ els següents senyors Diputats :*)

Honorable President de la Generalitat, Lluís Companys i Jover.

Sr. Comorera.

Sr. Gassol.

Sr. Lluhi.

Sr. Barrera.

Sr. Andreu.

Sr. Armendares.

Sr. Arnau.

Sr. Balart.

Sr. Bancells.

Sr. Battestini.

Sr. Bilbeny.

Sr. Blasi.

Sr. Bru i Jardí.

Sr. Canturri.

Sr. Casademunt.

Sr. Cerezo.

Sr. Colldeforns.

Sr. Companys (Josep).

Sr. Coromines.

Sr. Cunillera.

Sr. Dalmau.

Sr. Espanya.

Sr. Fàbrega.

Sr. Farreres.

Sr. Folc.

Sr. Fontbernat.

Sr. Galés.

Sr. Guinart.

Sr. Irla.

Sr. Magre.

Sr. Mies.

Sr. Mora.

Sr. Pi i Sunyer.

Sr. Puig i Ferrater.

Sr. Ribes i Soberano.

Sr. Riera.

Sr. Rovira i Virgili.

Sr. Sellés.

Sr. Sauret.

Sr. Soler i Bru.

Sr. Soler i Pla.

Sr. Tauler.

Sr. Torres.

Sr. Viadiu.

Sr. Fronjosà.

Sr. Ruiz i Ponseti.

Sr. Casanelles.

Sr. Tarradelles.

Sr. Xirau.

Sr. Simó i Bofarull.

Sr. Ibars.

Sr. Lloret.

Sr. Serra i Húnter.

Sr. Rouret.

Sr. Dot.

Sr. Gerhard.

Honorable senyor Joan Casanovas i Maristany.

El Sr. PRESIDENT : Han dit sí cinquanta-vuit senyors Diputats i com que hi ha el quòrum exigít per l'art. 5.º de l'Estatut Interior de Catalunya per l'aprovació de les Lleis amb efectes retroactius, resta aprovada definitivament la Llei.

(*La Llei aprovada es publica com a annex a aquest número del DIARI DE SESSIONS.*)

Tan bon punt l'honorable senyor President ha declarat aprovada la Llei, els senyors Diputats, a peu dret, han esclatat en una ovació inacabable. Hom ha donat diversos visques a Catalunya, al seu Parlament, al Govern de la Generalitat i a l'honorable senyor President del Govern, visques que han estat unànimement contestats. L'entusiasme ha durat una bella estona.)

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de dimecres

1. Precs i preguntes.
 2. Discussió del dictamen de la Comissió sobre la proposició de Llei modificant l'art. 57 de la Llei Municipal de Catalunya.
 3. Votació definitiva de la Llei de Coordinació i Control Sanitari Públic.
 4. Votació definitiva de la Llei sobre la capacitat jurídica de la dona i dels cònjuges.
- (*S'aixeca la sessió a un quart de nou de la vetlla.*)